

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता, पद, जटा, घन पाठः

5.2 पञ्चमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - चित्युपक्रमाभिधानं

Contents

1	TS 5.2.1.1	6
2	TS 5.2.1.2	7
3	TS 5.2.1.3	7
4	TS 5.2.1.4	8
5	TS 5.2.1.5	9
6	TS 5.2.1.6	10
7	TS 5.2.1.7	11
8	TS 5.2.2.1	12
9	TS 5.2.2.2	13
10	TS 5.2.2.3	14
11	TS 5.2.2.4	14
12	TS 5.2.2.5	15
13	TS 5.2.2.6	16

14	TS 5.2.3.1	17
15	TS 5.2.3.2	18
16	TS 5.2.3.3	19
17	TS 5.2.3.4	20
18	TS 5.2.3.5	21
19	TS 5.2.3.6	22
20	TS 5.2.3.7	23
21	TS 5.2.4.1	24
22	TS 5.2.4.2	24
23	TS 5.2.4.3	25
24	TS 5.2.4.4	26
25	TS 5.2.5.1	27
26	TS 5.2.5.2	28
27	TS 5.2.5.3	29

28	TS 5.2.5.4	30
29	TS 5.2.5.5	31
30	TS 5.2.5.6	32
31	TS 5.2.6.1	33
32	TS 5.2.6.2	34
33	TS 5.2.6.3	35
34	TS 5.2.6.4	36
35	TS 5.2.6.5	37
36	TS 5.2.7.1	38
37	TS 5.2.7.2	39
38	TS 5.2.7.3	40
39	TS 5.2.7.4	41
40	TS 5.2.7.5	42
41	TS 5.2.8.1	43

42	TS 5.2.8.2	44
43	TS 5.2.8.3	44
44	TS 5.2.8.4	45
45	TS 5.2.8.5	46
46	TS 5.2.8.6	47
47	TS 5.2.8.7	48
48	TS 5.2.9.1	49
49	TS 5.2.9.2	50
50	TS 5.2.9.3	51
51	TS 5.2.9.4	52
52	TS 5.2.9.5	53
53	TS 5.2.9.6	54
54	TS 5.2.10.1	54
55	TS 5.2.10.2	55

56	TS 5.2.10.3	56
57	TS 5.2.10.4	57
58	TS 5.2.10.5	58
59	TS 5.2.10.6	58
60	TS 5.2.10.7	59
61	TS 5.2.11.1	60
62	TS 5.2.11.2	61
63	TS 5.2.12.1	62
64	TS 5.2.12.2	63

1 TS 5.2.1.1

TS 5.2.1.1

Samhita Paata

विष्णुमुखा वै देवा छन्दोभिरिमान् लोकाननपज्य मभ्यजयन् यद् विष्णुक्रमान् क्रमते विष्णुरेव
भूत्वा यजमानश्छन्दोभिरिमान् लोकाननपज्यमभि जयति विष्णोः क्रमोऽस्य भिमातिहेत्याह गायत्री
वै पृथिवी त्रैष्टुभमन्तरिक्षं जागती द्यौरानुष्टुभीर्दिश छन्दोभिरेवेमान् लोकान् यथा पूर्वमभि जयति
प्रजापतिरग्रिमंसृजत सोऽस्मात् सृष्टः - []

Pada Paata

विष्णुमुखा इति विष्णु - मुखाः । वै । देवाः । छन्दोभिरिति छन्दः - भिः । इमान् । लोकान्
। अनपज्यमित्यनप - ज्यम् । अभीति । अजयन् । यत् । विष्णुक्रमानिति विष्णु-क्रमान्
। क्रमते । विष्णुः । एव । भूत्वा । यजमानः । छन्दोभिरिति छन्दः - भिः । इमान् ।
लोकान् । अनपज्यमित्यनप-ज्यम् । अभीति । जयति । विष्णोः । क्रमः । असि ।
अभिमातिहेत्याभिमाति-हा । इति । आह । गायत्री । वै । पृथिवी । त्रैष्टुभम् । अन्तरिक्षम्
। जागती । द्यौः । आनुष्टुभीरित्यानु - स्तुभीः । दिशः । छन्दोभिरिति छन्दः - भिः । एव
। इमान् । लोकान् । यथापूर्वमिति यथा - पूर्वम् । अभीति । जयति । प्रजापतिरिति प्रजा -
पतिः । अग्रिम् । असृजत । सः । अस्मात् । सृष्टः ।

2 TS 5.2.1.2

TS 5.2.1.2

Samhita Paata

पराङ्दैत् तमेतया ऽन्वैदक्रन्ददिति तया वै सौऽग्नेः प्रियं धामाऽवारुन्ध यदेतामन्वाहा-ग्नेरेवैतया प्रियं
धामाऽव रुन्ध ईश्वरो वा एष पराङ् प्रदधो यो विष्णुक्रमान् क्रमते चतसृभिरा वर्तते चत्वारि
छन्दांसि छन्दांसि खलु वा अग्नेः प्रिया तनूः प्रियामेवास्य तनुवमभि - []

Pada Paata

पराङ् । ऐत् । तम् । एतया । अन्विति । ऐत् । अक्रन्दत् । इति । तया । वै । सः ।
अग्नेः । प्रियम् । धामं । अवेति । अरुन्ध । यत् । एताम् । अन्वाहेत्यनु-आहं । अग्नेः ।
एव । एतया । प्रियम् । धामं । अवेति । रुन्धे । ईश्वरः । वै । एषः । पराङ् । प्रदध
इति प्र -दधः । यः । विष्णुक्रमानिति विष्णु - क्रमान् । क्रमते । चतसृभिरिति चतसृ - भिः
। एति । वर्तते । चत्वारि । छन्दांसि । छन्दांसि । खलु । वै । अग्नेः । प्रिया । तनूः
। प्रियाम् । एव । अस्य । तनुवम् । अभीति ।

3 TS 5.2.1.3

TS 5.2.1.3

Samhita Paata

प॒र्याव॑र्तते दक्षिणा प॒र्याव॑र्तते स्वमे॒व वी॒र्य॑मनु॑ प॒र्याव॑र्तते तस्मा॒द्-दक्षि॑णोऽर्द्ध आ॒त्मनो॑ वी॒र्याव॑त्तरोऽथो॑
 आ॒दित्य॑स्यै॒वाऽऽ*वृ॒त्तम॑नु॑ प॒र्याव॑र्तते शु॒न॒श्शेप॑माजी॒गर्ति॑ वरु॑णोऽगृ॒ह्णाथ॑ स ए॒तां वा॑रु॒णीम॑पश्यत् तया॑
 वै स आ॒त्मानं॑ वरु॒णपा॑शाद॑मुञ्च॒द्-वरु॑णो वा ए॒तं गृ॑ह्णाति॒ य उ॒खां प्र॑तिमुञ्चत् उ॒दुत्त॑मं वरु॒णपा॑श-
 म॒स्मदि॑त्या॒हा-ऽऽ*त्मा॑न॒मेवै॑तया॑ - []

Pada Paata

प॒र्याव॑र्ततु इति॑ परि - आव॑र्तते । दक्षि॑णा । प॒र्याव॑र्ततु इति॑ परि - आव॑र्तते । स्वम् । ए॒व ।
 वी॒र्य॑म् । अ॒न्विति॑ । प॒र्याव॑र्ततु इति॑ परि - आव॑र्तते । तस्मा॑त् । दक्षि॑णः । अ॒र्द्धः । आ॒त्मनः॑
 । वी॒र्याव॑त्त॒र इति॑ वी॒र्याव॑त् - त॒रः । अथो॑ इति॑ । आ॒दित्य॑स्य॑ । ए॒व । आ॒वृ॒त्तमि॑त्या॑ - वृ॒त्तम् ।
 अ॒न्विति॑ । प॒र्याव॑र्ततु इति॑ परि - आव॑र्तते । शु॒न॒श्शेप॑म् । आजी॒गर्ति॑म् । वरु॑णः । अ॒गृ॒ह्णात्
 । सः । ए॒ताम् । वा॑रु॒णीम् । अ॒प॒श्यत् । तया॑ । वै । सः । आ॒त्मान॑म् । वरु॒णपा॑शादि॒ति
 वरु॑ण - पा॒शात् । अ॒मुञ्च॑त् । वरु॑णः । वै । ए॒तम् । गृ॑ह्णाति॒ । यः । उ॒खाम् । प्र॑तिमुञ्चत्
 इति॑ प्र॒ति - मु॒ञ्चते॑ । उ॒दि॒ति । उ॒त्त॑ममि॒त्युत् - त॑मम् । वरु॑ण । पा॒शम् । अ॒स्मत् । इति॑ ।
 आ॒ह । आ॒त्मान॑म् । ए॒व । ए॒तया॑ ।

4 TS 5.2.1.4

TS 5.2.1.4

Samhita Paata

वरु॒णपा॑शान् मु॒ञ्च॒त्या त्वा॑ऽ*हा॒र॒प्र॒मि॒त्या॒हा ऽऽ*ह्य॑न॒ः ह॑रति ध्रु॒वस्ति॑ष्ठा ऽवि॒चाच॑लिरि॒त्याह॑ प्र॒ति॑ष्ठि॒त्यै

विशंस्त्वा॑ सर्वा॑ वाञ्छन्ति॑वत्या॑ह विशै॑वैनः॑ सम॑र्द्धयत्य॑स्मिन् राष्ट्र॑मधि॑ श्रये॑त्या॑ह राष्ट्र॑मेवास्मिन्॑
ध्रुव॑मेक॑र्यं का॒मये॑त राष्ट्रः॑ स्या॒दिति॑ तं मन॑सा ध्या॒येद्-राष्ट्र॑मे॒व भव॑त्य - []

Pada Paata

वरु॑णपा॒शादि॑ति वरु॑ण-पा॒शात् । मुञ्च॑ति । एति॑ । त्वा॑ । अ॒हार॒षम् । इति॑ । आ॒ह । एति॑
। हि॑ । ए॒नम् । हर॑ति । ध्रु॒वः । तिष्ठ॑ । अ॒विचा॑चलिरित्य॒वि - चा॑चलिः । इति॑ । आ॒ह ।
प्रति॑ष्ठित्या॒ इति॑ प्रति॑ - स्थि॒त्यै । विशः॑ । त्वा॑ । सर्वाः॑ । वाञ्छ॑न्तु । इति॑ । आ॒ह । विशा॑
। ए॒व । ए॒नम् । समि॑ति । अ॒र्द्धय॑ति । अ॒स्मिन् । राष्ट्र॑म् । अधी॑ति । श्रय॑ । इति॑ । आ॒ह
। राष्ट्र॑म् । ए॒व । अ॒स्मिन् । ध्रु॒वम् । अ॒कः । यम् । का॒मये॑त । राष्ट्र॑म् । स्या॒त् । इति॑ ।
तम् । मन॑सा । ध्या॒येत् । राष्ट्र॑म् । ए॒व । भव॑ति ।

5 TS 5.2.1.5

TS 5.2.1.5

Samhita Paata

-ग्रे॑ बृ॒हन्नुष॑सा॒मूद्धो॑ अ॒स्थादि॑त्या॒हाऽग्र॑मे॒वैनः॑ समा॒नानां॑ करोति॑ निर्जग्मि॒वान् तम॑स इत्या॑ह तम॑
ए॒वास्मा॑दप॑ हन्ति॑ ज्योति॑षा- ऽऽगा॑दित्या॒ह ज्योति॑रे॒वा-स्मिन्॑ दधाति॑ चत॒सृभिः॑ सादयति॑ च॒त्वारि॑
छन्दा॑श्सि॒ छन्दो॑भिरे॒वाऽति॑च्छन्द॒सोत्त॑मया॒ वर्ष्म॑ वा ए॒षा छन्द॑सां॒ यदति॑च्छन्दा॒ वर्ष्मे॑वैनः॑ समा॒नानां॑
करोति॑ स॒द्वती॑ - []

Pada Paata

अ॒ग्रै । बृ॒हन् । उ॒षसा॑म् । ऊ॒र्ध्वः । अ॒स्थात् । इति॑ । आ॒ह् । अ॒ग्रम् । ए॒व । ए॒नम् ।
 स॒मा॒ना॒ना॑म् । क॒रोति॑ । नि॒र्ज॒ग्मि॒वानि॑ति॒ निः-ज॒ग्मि॒वान् । तम॑सः । इति॑ । आ॒ह् । तमः॑ ।
 ए॒व । अ॒स्मात् । अ॒पेति॑ । ह॒न्ति । ज्योति॑षा । एति॑ । अ॒गात् । इति॑ । आ॒ह् । ज्योति॑ः
 । ए॒व । अ॒स्मिन् । द॒धाति॑ । च॒त॒सृभि॑रिति॒ च॒त॒सृ - भिः॑ । सा॒द॒यति॑ । च॒त्वारि॑ । छ॒न्दा॑सि
 । छ॒न्दो॑भि॒रिति॑ छ॒न्दः - भिः॑ । ए॒व । अ॒ति॒च्छ॒न्द॒सेत्य॑ति॒ - छ॒न्द॒सा । उ॒त्त॒मये॑त्यु॒त् - त॒मया॑
 । व॒ष्म । वै । ए॒षा । छ॒न्द॑साम् । यत् । अ॒ति॒च्छ॒न्दा॑ इत्य॑ति॒ - छ॒न्दाः॑ । व॒ष्म । ए॒व ।
 ए॒नम् । स॒मा॒ना॒ना॑म् । क॒रोति॑ । स॒द्वृ॒तीति॑ सत् - व॒ती ।

6 TS 5.2.1.6**TS 5.2.1.6****Samhita Paata**

भवति॑ स॒त्त्वमे॒वैनं॑ गमयति॒ वा॒थ्स॒प्रेणो॑प॒ तिष्ठ॑त ए॒तेन॑ वै व॒थ्स॒प्री॒र्भा॒ल॒न्दनो॑ऽग्नेः प्रि॒यं धा॒माऽवा॑ऽरु॒न्धाऽग्ने॑र॒वैतेन॑
 प्रि॒यं धा॒माऽव॑ रु॒न्ध ए॒काद॑शं भ॒वत्ये॒क॒धैव॑ यज॑माने वी॒र्यं॑ द॒धाति॑ स्तो॒मेन॑ वै दे॒वा अ॒स्मिन् लो॒क
 आ॒र्द्ध॒वन् छ॒न्दो॑भि॒रमु॒ष्मिन्थ॑ स्तो॒मस्ये॒व खलु॑ वा ए॒तद्-रूपं॑ यद्-वा॒थ्स॒प्र॒यद्-वा॒थ्स॒प्रेणो॑प॒तिष्ठ॑त - []

Pada Paata

भ॒वति॑ । स॒त्त्वमि॑ति॒ सत् - त्वम् । ए॒व । ए॒नम् । ग॒म॒यति॑ । वा॒थ्स॒प्रेणे॑ति॒ वा॒थ्स - प्रे॑ण ।
 उ॒पेति॑ । ति॒ष्ठ॒ते । ए॒तेन॑ । वै । व॒थ्स॒प्री॒रिति॑ व॒थ्स - प्रीः॑ । भा॒ल॒न्दनः॑ । अ॒ग्नेः॑ । प्रि॒यम् ।

धामं । अवेतिं । अ॒रु॒न्ध॒ । अ॒ग्नेः । ए॒व । ए॒तेन॑ । प्रि॒यम् । धामं । अवेतिं । रु॒न्धे ।
 ए॒का॒दु॒शम् । भ॒व॒ति । ए॒क॒धे॒त्येक॑ - धा । ए॒व । य॒ज॑माने । वी॒र्य॑म् । दु॒धा॒ति । स्तो॒मे॒न ।
 वै । दे॒वाः । अ॒स्मिन् । लो॒के । आ॒द॒र्घ्व॒व॒न् । छ॒न्दो॑भि॒रिति॑ छ॒न्दः॑ - भिः । अ॒मुष्मि॑न् ।
 स्तो॒म॑स्य । इ॒व । ख॒लु॑ । वै । ए॒तत् । रू॒पम् । यत् । वा॒थ्स॒प्रमि॑तिं वा॒थ्स॒-प्रम् । यत् ।
 वा॒थ्स॒प्रेणे॑ति वा॒थ्स॒-प्रेण॑ । उ॒प॒तिष्ठ॑त् इत्यु॑प॒-तिष्ठ॑ते ।

7 TS 5.2.1.7

TS 5.2.1.7

Samhita Paata

इ॒ममे॒व तेन॑ लो॒कम्भि॑ ज॒यति॑ यद्-वि॒ष्णु॒क्र॒मान् क्र॑म॒तेऽमु॒मे॒व तैर्लो॒कम्भि॑ ज॒यति॑ पू॒र्वेद्युः॑ प्र॒क्रा॑मत्यु॒त्तरे॑द्यु॒रुप॑
 तिष्ठ॑ते तस्मा॑द्-यो॒गेऽन्या॑सां प्र॒जानां॑ मनः॒ क्षेमे॑ऽन्या॑सां तस्मा॑द्-या॒याव॑रः क्षे॒म्यस्ये॑शे तस्मा॑द्-
 या॒याव॑रः क्षे॒म्यम॒द्भ्यव॑स्यति मु॒ष्टी क॑रोति॒ वाचं॑ य॒च्छति॑ य॒ज्ञस्य॑ धृ॒त्यै ॥

Pada Paata

इ॒मम् । ए॒व । तेन॑ । लो॒कम् । अ॒भीति॑ । ज॒यति॑ । यत् । वि॒ष्णु॒क्र॒मानि॑ति वि॒ष्णु - क्र॒मान् ।
 क्र॑म॒ते । अ॒मुम् । ए॒व । तैः । लो॒कम् । अ॒भीति॑ । ज॒यति॑ । पू॒र्वेद्युः॑ । प्रेति॑ । क्रा॒म॒ति ।
 उ॒त्तरे॑द्युः । उ॒पेति॑ । तिष्ठ॑ते । तस्मा॑त् । यो॒गे । अ॒न्यासा॑म् । प्र॒जाना॑मि॒ति प्र - जाना॑म् । मनः॒
 । क्षेमे॑ । अ॒न्यासा॑म् । तस्मा॑त् । या॒याव॑रः । क्षे॒म्यस्य॑ । ई॒शे । तस्मा॑त् । या॒याव॑रः । क्षे॒म्यम्
 । अ॒द्भ्यव॑स्य॒तीत्य॑धि - अव॑स्यति । मु॒ष्टी इति॑ । क॒रोति॑ । वाचं॑ । य॒च्छति॑ । य॒ज्ञस्य॑ । धृ॒त्यै ॥

8 TS 5.2.2.1

TS 5.2.2.1

Samhita Paata

अन्नप॒तेऽन्नस्य॑ नो दे॒हीत्या॑हा-ग्नि॒र्वा अन्न॑पतिः॒ स ए॒वास्मा॒ अन्नं॑ प्रयच्छत्य॒नमी॒वस्य॑ शु॒ष्मिण॒ इत्या॑हा-
य॒क्ष्मस्ये॑ति॒ वावै॑तदा॒ह प्र प्र॑दा॒तारं॑ ता॒रिष॒ ऊर्जं॑ नो धेहि॒ द्वि॒पदे॑ चतु॒ष्पद॑ इत्या॑हाऽऽ*शिष॑मे॒वैता॑मा
शा॑स्त उदु॒ त्वा वि॒श्वे दे॒वा इत्या॑ह प्रा॒णा वै वि॒श्वे दे॒वाः - []

Pada Paata

अन्न॑प॒त॒ इत्य॑न्न - प॒ते । अन्न॑स्य । नः॒ । दे॒हि । इति॑ । आ॒ह । अ॒ग्निः । वै । अन्न॑पति॒रित्य॑न्न
- प॒तिः । सः । ए॒व । अ॒स्मै । अन्न॑म् । प्रेति॑ । य॒च्छति॑ । अ॒न॒मी॒वस्य॑ । शु॒ष्मिणः॑
। इति॑ । आ॒ह । अ॒य॒क्ष्मस्य॑ । इति॑ । वा॒व । ए॒तत् । आ॒ह । प्रेति॑ । प्र॒दा॒तार॑मिति॒ प्र
- दा॒तार॑म् । ता॒रिषः॑ । ऊ॒र्जम् । नः॒ । धे॒हि । द्वि॒पद॑ इति॑ द्वि - पदे॑ । चतु॒ष्पद॑ इति॑
चतुः॑ - प॒दे । इति॑ । आ॒ह । आ॒शिष॑मित्या॑ - शिष॑म् । ए॒व । ए॒ताम् । एति॑ । शा॑स्ते ।
उदि॑ति । उ । त्वा । वि॒श्वे । दे॒वाः । इति॑ । आ॒ह । प्रा॒णा इति॑ प्र-अ॒नाः । वै । वि॒श्वे । दे॒वाः ।

9 TS 5.2.2.2

TS 5.2.2.2

Samhita Paata

प्राणैरेवैनमुद्यच्छते ऽग्रे भरन्तु चित्तिभिरित्याह यस्मा एवैनं चित्तायोद्यच्छते तेनैवैनं समर्द्धयति
चतसृभिरा सादयति चत्वारि छन्दाश्सि छन्दोभिरेवातिच्छन्दसोत्तमया वर्ष्म वा एषा छन्दसां
यदतिच्छन्दा वर्ष्मैवैनं समानानां करोति सद्वती भवति सत्त्वमेवैनं गमयति प्रेदग्रे ज्योतिष्मान् -
[]

Pada Paata

प्राणैरिति प्र - अनैः । एव । एनम् । उदिति । यच्छते । अग्रे । भरन्तु । चित्तिभिरिति
चित्ति - भिः । इति । आह । यस्मै । एव । एनम् । चित्तायं । उद्यच्छत इत्युत् - यच्छते
। तेन । एव । एनम् । समिति । अर्द्धयति । चतसृभिरिति चतसृ - भिः । एति ।
सादयति । चत्वारि । छन्दाश्सि । छन्दोभिरिति छन्दः - भिः । एव । अतिच्छन्दसेत्यति
- छन्दसा । उत्तमयेत्युत् - तुमया । वर्ष्म । वै । एषा । छन्दसाम् । यत् । अतिच्छन्दा
इत्यति - छन्दाः । वर्ष्म । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । सद्वतीति सत् - वती ।
भवति । सत्त्वमिति सत्-त्वम् । एव । एनम् । गमयति । प्रेति । इत् । अग्रे । ज्योतिष्मान् ।

10 TS 5.2.2.3

TS 5.2.2.3

Samhita Paata

याहीत्याह् ज्योतिरेवास्मिन् दधाति तनुवा वा एष हिनस्ति यः हिनस्ति मा हिंसीस्तनुवा प्रजा
इत्याह प्रजाभ्य एवैनं शमयति रक्षांसि वा एतद्-यज्ञं संचन्ते यदनं उथ्सर्ज-त्यक्रन्ददित्यन्वाह
रक्षंसामपंहत्या अनंसा वहन्-त्यपंचिति-मेवास्मिन् दधाति तस्मादनस्वी च रथी चातिथीना-मपंचिततमा
- []

Pada Paata

याहि । इति । आह । ज्योतिः । एव । अस्मिन् । दधाति । तनुवा । वै । एषः । हिनस्ति
। यम् । हिनस्ति । मा । हिंसीः । तनुवा । प्रजा इति प्र - जाः । इति । आह । प्रजाभ्य
इति प्र - जाभ्यः । एव । एनम् । शमयति । रक्षांसि । वै । एतत् । यज्ञम् । संचन्ते ।
यत् । अनः । उथ्सर्जतीत्युत्-सर्जति । अक्रन्दत् । इति । अन्विति । आह । रक्षंसाम् ।
अपंहत्या इत्यप - हृत्यै । अनंसा । वहन्ति । अपंचितिमित्यप - चितिम् । एव । अस्मिन् ।
दधाति । तस्मात् । अनस्वी । च । रथी । च । अतिथीनाम् । अपंचिततमावित्यपंचित - तमौ ।

11 TS 5.2.2.4

TS 5.2.2.4

Samhita Paata

वपंचितिमान् भवति य एवं वेदं समिधाऽग्निं दुवस्यतेति घृतानुषिक्तामवसिते समिधमा दधाति
यथाऽतिथय आगताय सर्पिष्वदातिथ्यं क्रियते तादृगेव तद्-गायत्रिया ब्राह्मणस्य गायत्रो हि ब्राह्मणस्त्रिष्टुभा
राजन्यस्य त्रैष्टुभो हि राजन्योऽप्सु भस्म प्रवेशयत्यप्सु योनिर्वा अग्निः स्वामेवैनं योनिं गमयति
तिसृभिः प्रवेशयति त्रिवृद्धा - []

Pada Paata

अपंचितिमानित्यपंचिति - मान् । भवति । यः । एवम् । वेदं । समिधेति सं - इधम् ।
अग्निम् । दुवस्यत । इति । घृतानुषिक्तामिति घृत - अनुषिक्ताम् । अवसित इत्यव - सिते
। समिधमिति सं - इधम् । एति । दधाति । यथा । अतिथये । आगतायेत्या - गताय ।
सर्पिष्वत् । अतिथ्यम् । क्रियते । तादृक् । एव । तत् । गायत्रिया । ब्राह्मणस्य । गायत्रः
। हि । ब्राह्मणः । त्रिष्टुभो । राजन्यस्य । त्रैष्टुभः । हि । राजन्यः । अप्सु योनिरित्यप्सु - योनिः । वै । अग्निः । स्वाम् । एव । एनम् ।
योनिम् । गमयति । तिसृभिरिति तिसृभिः । प्रेति । वेशयति । त्रिवृदिति त्रि - वृत् । वै ।

12 TS 5.2.2.5

TS 5.2.2.5

Samhita Paata

अग्नि-र्यावानेवाऽग्निस्तं प्रतिष्ठां गमयति परा वा एषोऽग्निं वपति योऽप्सु भस्म प्रवेशयति ज्योतिष्मतीभ्या-

मव॑ दधाति॒ ज्योति॑रे॒वाऽस्मिन् दधाति॒ द्वाभ्यां॑ प्रति॑ष्ठित्यै परा॒ वा ए॒ष प्र॒जां प॒शून् व॑पति॒ योऽप्सु॑
भस्मं॑ प्रवेशय॑ति पुन॑रूर्जा स॒ह रु॒य्येति॑ पुन॑रुदैति॑ प्र॒जामे॒व प॒शूना॒त्मन् ध॑त्ते पुन॑स्त्वाऽऽदित्या - []

Pada Paata

अ॒ग्निः । या॒वान् । ए॒व । अ॒ग्निः । तम् । प्र॒ति॒ष्ठा॒मिति॑ प्रति - स्था॒म् । ग॒म॒यति॑ । परेति॑ । वै
। ए॒षः । अ॒ग्निम् । व॒पति॑ । यः । अ॒प्स्वि॒त्यप् - सु । भस्मं॑ । प्र॒वेश॒य॒तीति॑ प्र - वे॒शय॑ति
। ज्योति॑ष्मतीभ्याम् । अवेति॑ । द॒धाति॑ । ज्योति॑ः । ए॒व । अ॒स्मिन् । द॒धाति॑ । द्वा॒भ्याम् ।
प्रति॑ष्ठित्या इति॒ प्रति॑ - स्थि॒त्यै । परेति॑ । वै । ए॒षः । प्र॒जा॒मिति॑ प्र - जा॒म् । प॒शून् । व॒पति॑
। यः । अ॒प्स्वि॒त्यप् - सु । भस्मं॑ । प्र॒वेश॒य॒तीति॑ प्र - वे॒शय॑ति । पुनः॑ । ऊ॒र्जा । स॒ह ।
रु॒य्या । इति॑ । पुनः॑ । उ॒दैतीत्यु॑त् - ऐति॑ । प्र॒जा॒मिति॑ प्र - जा॒म् । ए॒व । प॒शून् । आ॒त्मन्
। ध॑त्ते । पुनः॑ । त्वा॒ । आ॒दित्याः ।

13 TS 5.2.2.6

TS 5.2.2.6

Samhita Paata

रु॒द्रा वस॑वः॒ समि॑न्धता॒मित्या॑हैता वा ए॒तं दे॒वता॑ अ॒ग्रे स॒मैन्ध॑त् ताभि॑रे॒वैन॑ꣳ समि॑न्धे बो॒धा स
बो॒धीत्यु॑प॑ तिष्ठते बो॒धय॑त्ये॒वैनं॑ तस्मा॑त् सु॒त्वा प्र॒जाः प्रबु॑द्धयन्ते यथा॒स्थान॑मुप॑ तिष्ठते तस्मा॑द्-
यथा॒स्थानं॑ प॒शवः॑ पुन॑रेत्योप॑ तिष्ठन्ते ॥

Pada Paata

रुद्राः । वसवः । समितिं । इन्धताम् । इति । आह । एताः । वै । एतम् । देवताः ।
 अग्रे । समितिं । ऐन्धत् । ताभिः । एव । एनम् । समितिं । इन्धे । बोध । सः । बोधि
 । इति । उपेति । तिष्ठते । बोधयति । एव । एनम् । तस्मात् । सुप्वा । प्रजा इति प्र -
 जाः । प्रेति । बुद्ध्यन्ते । यथास्थानमिति यथा - स्थानम् । उपेति । तिष्ठते । तस्मात् ।
 यथास्थानमिति यथा - स्थानम् । पशवः । पुनः । एत्येत्या - इत्यं । उपेति । तिष्ठन्ते ॥

14 TS 5.2.3.1**TS 5.2.3.1****Samhita Paata**

यावती वै पृथिवी तस्यै यम आधिपत्यं परीयाय यो वै यमं देवयजनमस्या अनिर्याच्याऽग्निं
 चिनुते यमायै नः स चिनुतेऽपेते-त्यद्ध्यवसाययति यममेव देवयजनमस्यै निर्याच्या- ऽऽत्मनेऽग्निं
 चिनुत इष्वग्रेण वा अस्या अनामृत-मिच्छन्तो नारिन्दुन् ते देवा एतद्-यजुरपश्यन्पेतेति यदेतेना-
 ध्यवसाययत्य - []

Pada Paata

यावती । वै । पृथिवी । तस्यै । यमः । आधिपत्यमित्याधि - पत्यम् । परीति । इयाय । यः
 । वै । यमम् । देवयजनमिति देव - यजनम् । अस्याः । अनिर्याच्येत्यनिः - याच्य । अग्निम्
 । चिनुते । यमायै । एनम् । सः । चिनुते । अपेति । इत् । इति । अद्ध्यवसाययतीत्यधि -

अवसाययति । यमम् । एव । देवयजनमिति देव-यजनम् । अस्यै । निर्याच्येति निः - याच्यं । आत्मने । अग्निम् । चिनुते । इष्वग्रेणेतीषु - अग्रेण । वै । अस्याः । अनामृतमित्यनां - मृतम् । इच्छन्तः । न । अविन्दुन् । ते । देवाः । एतत् । यजुः । अपश्यन् । अपेति । इत् । इति । यत् । एतेन । अद्ध्यवसाययतीत्यधि - अवसाययति ।

15 TS 5.2.3.2

TS 5.2.3.2

Samhita Paata

-नामृत एवाग्निं चिनुत उद्वन्ति यदेवास्यां अमेद्ध्यं तदप हन्त्यपोऽवोक्षति शान्त्यै सिकंता नि वपत्येतद्वा अग्रेवैश्वानरस्यं रूपं रूपेणैव वैश्वानरमव रुन्ध ऊषान् निवपति पुष्टिर्वा एषा प्रजननं यदूषाः पुष्ट्यामेव प्रजननेऽग्निं चिनुतेऽथो सज्ज्ञानं एव सज्ज्ञानं ह्येतत् - []

Pada Paata

अनामृत इत्यनां - मृते । एव । अग्निम् । चिनुते । उदिति । हन्ति । यत् । एव । अस्याः । अमेद्ध्यम् । तत् । अपेति । हन्ति । अपः । अवेति । उक्षति । शान्त्यै । सिकंताः । नीति । वपति । एतत् । वै । अग्रेः । वैश्वानरस्यं । रूपम् । रूपेण । एव । वैश्वानरम् । अवेति । रुन्धे । ऊषान् । नीति । वपति । पुष्टिः । वै । एषा । प्रजननमिति प्र - जननम् । यत् । ऊषाः । पुष्ट्याम् । एव । प्रजनन इति प्र - जनने । अग्निम् । चिनुते । अथो इति । सज्ज्ञानं इति सं - ज्ञाने । एव । सज्ज्ञानमिति सं-ज्ञानम् । हि । एतत् ।

16 TS 5.2.3.3

TS 5.2.3.3

Samhita Paata

प॑शूनां य॑दूषा द्यावा॑पृथि॒वी स॒हाऽऽस्तां॑ ते वि॒यती॑ अ॒ब्रूता॑मस्त्वेव नौ स॒ह य॒ज्ञिय॑मिति॒ यदु॑मुष्यां
य॒ज्ञिय॑मासीत् तदु॒स्याम॑दधात् त ऊषा॑ अभवन् यदु॒स्या य॒ज्ञिय॑मासीत् तदु॒मुष्या॑मदधात् तदु॒दश्च॑न्द्रम॑सि
कृ॒ष्णमू॑षान् नि॒वप॑न्नदो ध्या॒येद् द्यावा॑पृथि॒व्योरे॒व य॒ज्ञिये॑ऽग्निं चि॑नुते ऽय॑ सो अ॒ग्निरि॑तिं वि॒श्वामि॑त्रस्य
- []

Pada Paata

प॒शूनाम् । यत् । ऊषाः॑ । द्यावा॑पृथि॒वी इति॑ द्यावा॑ - पृथि॒वी । स॒ह । आ॒स्ताम् । ते इति॑ । वि॒यती॑
इति॑ वि - य॒ती । अ॒ब्रूता॑म् । अस्तु॑ । ए॒व । नौ । स॒ह । य॒ज्ञिय॑म् । इति॑ । यत् । अ॒मुष्याः॑
। य॒ज्ञिय॑म् । आसी॑त् । तत् । अ॒स्याम् । अ॒दधा॑त् । ते । ऊषाः॑ । अ॒भव॑न् । यत् । अ॒स्याः
। य॒ज्ञिय॑म् । आसी॑त् । तत् । अ॒मुष्या॑म् । अ॒दधा॑त् । तत् । अ॒दः । च॒न्द्रम॑सि । कृ॒ष्णम् ।
ऊषा॑न् । नि॒वप॑न्निति॑ नि॒वप॑न्न । अ॒दः । ध्या॒येत् । द्यावा॑पृथि॒व्योरिति॑ द्यावा॑ - पृथि॒व्योः । ए॒व ।
य॒ज्ञिये॑ । अ॒ग्निम् । चि॑नुते । अ॒यम् । सः । अ॒ग्निः । इति॑ । वि॒श्वामि॑त्रस्येति॑ वि॒श्व - मि॒त्रस्य॑ ।

17 TS 5.2.3.4

TS 5.2.3.4

Samhita Paata

सूक्तं भवत्येतेन वै विश्वामित्रोऽग्नेः प्रियं धामा ऽवारुन्धाग्नेरेवैतेन प्रियं धामाव रुन्धे छन्दोभिर्वै देवाः
सुवर्गं लोकमायन् चतस्रः प्राचीरुप दधाति चत्वारि छन्दाश्सि छन्दोभिरेव तदयजमानः सुवर्गं
लोकमेति तेषां सुवर्गं लोकं यतां दिशः समवलीयन्त ते द्वे पुरस्ताथ समीची उपादधत् द्वे - []

Pada Paata

सूक्तमिति सु - उक्तम् । भवति । एतेन । वै । विश्वामित्र इति विश्व - मित्रः । अग्नेः । प्रियम्
। धामं । अवेति । अरुन्ध । अग्नेः । एव । एतेन । प्रियम् । धामं । अवेति । रुन्धे ।
छन्दोभिरिति छन्दः - भिः । वै । देवाः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । आयन् ।
चतस्रः । प्राचीः । उपेति । दधाति । चत्वारि । छन्दाश्सि । छन्दोभिरिति छन्दः - भिः ।
एव । तत् । यजमानः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । एति । तेषाम् । सुवर्गमिति
सुवः - गम् । लोकम् । यताम् । दिशः । समिति । अवलीयन्त । ते । द्वे इति । पुरस्तात्
। समीची इति । उपेति । अदधत् । द्वे इति ।

18 TS 5.2.3.5

TS 5.2.3.5

Samhita Paata

प॒श्चात् स॒मीची॑ ताभि॒र्वे तेदि॑शोऽदृ॒हन् यद्वे॑ पुर॒स्तात् स॒मीची॑ उप॒दधा॑ति॒ द्वे प॒श्चात् स॒मीची॑ दि॒शां वि॒धृत्या॑ अथो॑ प॒शवो॑ वै छन्दा॑सि प॒शून्वास्मै॑ स॒मीचो॑ दधात्य॒ष्टावुप॑ दधात्य॒ष्टाक्ष॑रा गाय॒त्री गा॒यत्रो॑ऽग्नि॒र्यावा॑नेवाग्निस्तं चि॒नुते॑ऽष्टावुप॑ दधात्य॒ष्टाक्ष॑रा गाय॒त्री गा॒यत्री सु॒वर्गं॑ लो॒कम॑ञ्जसा वेद सु॒वर्गस्य॑ लो॒कस्य॑ - []

Pada Paata

प॒श्चात् । स॒मीची॑ इति॑ । ताभिः॑ । वै । ते । दि॒शः । अ॒दृ॒हन् । यत् । द्वे इति॑ । पुर॒स्तात् । स॒मीची॑ इति॑ । उप॒दधा॑तीत्युप - दधा॑ति । द्वे इति॑ । प॒श्चात् । स॒मीची॑ इति॑ । दि॒शाम् । वि॒धृत्या॑ इति॑ वि॒धृत्यै॑ । अथो॑ इति॑ । प॒शवः॑ । वै । छन्दा॑सि । प॒शून् । ए॒व । अ॒स्मै । स॒मीचः॑ । द॒धा॑ति । अ॒ष्टौ । उपे॑ति । द॒धा॑ति । अ॒ष्टाक्ष॑रेत्य॒ष्टा-अ॒क्षरा॑ । गा॒यत्री । गा॒यत्रः॑ । अ॒ग्निः । या॒वान् । ए॒व । अ॒ग्निः । तम् । चि॒नुते॑ । अ॒ष्टौ । उपे॑ति । द॒धा॑ति । अ॒ष्टाक्ष॑रेत्य॒ष्टा-अ॒क्षरा॑ । गा॒यत्री । गा॒यत्री । सु॒वर्गमि॑ति सु॒वः - गम् । लो॒कम् । अ॑ञ्जसा । वे॒द । सु॒वर्गस्ये॑ति सु॒वः - गस्य॑ । लो॒कस्य॑ ।

19 TS 5.2.3.6

TS 5.2.3.6

Samhita Paata

प्रज्ञा॑त्यै त्रयो॑दश लो॒कंपृ॑णा उप॑ दधा॒त्येक॑वि॒शतिः॑ संप॑द्यन्ते प्र॒तिष्ठा॑ वा ए॒कवि॑शः प्र॒तिष्ठा॑
गा॒रु॒ह॑प॒त्य एक॑वि॒शस्यै॑व प्र॒तिष्ठां॑ गा॒रु॒ह॑प॒त्यमनु॑ प्र॒ति ति॑ष्ठति प्र॒त्यग्निं॑ चि॒क्या॒नस्ति॑ष्ठति य ए॒वं
वेद॑ पञ्च॑चि॒तीकं॑ चिन्वी॒त प्रथ॑मं चि॒न्वा॒नः पा॒ङ्क्तो॑ य॒ज्ञः पा॒ङ्क्ताः॑ प॒शवो॑ य॒ज्ञमे॒व प॒शून् र॒न्ध्रे त्रि॑चि॒तीकं॑
चिन्वी॒त द्वि॒तीयं॑ चिन्वा॒नस्त्रय॑ इ॒मे लो॒का ए॒ष्वेव॑ लो॒केषु॑ - []

Pada Paata

प्रज्ञा॑त्या इति प्र - ज्ञा॒त्यै । त्रयो॑दशेति त्रयः - दश । लो॒कंपृ॑णा इति लोकं - पृणाः । उपेति
। दधा॒ति । एक॑वि॒शतिरित्येक॑ - वि॒शतिः । समिति॑ । प॒द्यन्ते । प्र॒तिष्ठेति॑ प्रति - स्था ।
वै । एक॑वि॒श इत्येक॑ - वि॒शः । प्र॒तिष्ठेति॑ प्रति - स्था । गा॒रु॒ह॑प॒त्य इति गा॒रु॒ह॑ - प॒त्यः
। एक॑वि॒शस्येत्येक॑ - वि॒शस्य॑ । ए॒व । प्र॒तिष्ठामिति॑ प्रति-स्थाम् । गा॒रु॒ह॑प॒त्यमिति॑ गा॒रु॒ह॑
- प॒त्यम् । अनु॑ । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठति॑ । प्र॒तीति॑ । अ॒ग्निम् । चि॒क्या॒नः । ति॒ष्ठति॑ । यः ।
ए॒वम् । वेद॑ । पञ्च॑चि॒तीकमिति॑ पञ्च-चि॒तीकम् । चिन्वी॒त । प्रथ॑मम् । चि॒न्वा॒नः । पा॒ङ्क्तः ।
य॒ज्ञः । पा॒ङ्क्ताः॑ । प॒शवः॑ । य॒ज्ञम् । ए॒व । प॒शून् । अवेति॑ । र॒न्ध्रे । त्रि॑चि॒तीकमिति॑ त्रि -
चि॒तीकम् । चिन्वी॒त । द्वि॒तीयम् । चिन्वा॒नः । त्रयः॑ । इ॒मे । लो॒काः । ए॒षु । ए॒व । लो॒केषु॑ ।

20 TS 5.2.3.7

TS 5.2.3.7

Samhita Paata

प्रति॑तिष्ठ॒-त्येक॑चितीकं चिन्वी॑त तृती॑यं चिन्वा॒न ए॒क॒धा वै सु॒व॒र्गो लो॒क ए॒क॒वृ॒तैव सु॒व॒र्गं लो॒कमे॑ति
पु॒री॑षेणा॒भ्यू॒हति॑ तस्मा॑न्मा॒ः से॒नास्थि॑ छ॒न्नं न दु॒श्च॒र्मा भ॑वति॒ य ए॒वं वे॒द प॒ञ्च चि॑त॒यो भ॑वन्ति॒ प॒ञ्चभिः॑
पु॒री॑षैर॒भ्यू॒हति॑ द॒श संप॑द्यन्ते द॒शाक्ष॑रा वि॒राड॒न्नं वि॒राड् वि॒राज्ये॑वाऽन्नाद्ये॒ प्रति॑तिष्ठति ॥

Pada Paata

प्रती॑तिं । तिष्ठ॑ति । एक॑चितीक॒मित्ये॑क - चि॒तीक॒म् । चिन्वी॑त । तृती॑यम् । चिन्वा॒नः ।
ए॒क॒धेत्ये॑क - धा । वै । सु॒व॒र्ग इति॑ सुवः - गः । लो॒कः । ए॒क॒वृ॒तेत्ये॑क - वृ॒ता । ए॒व
। सु॒व॒र्गमि॑ति सुवः - गम् । लो॒कम् । ए॒ति । पु॒री॑षेण । अ॒भीति॑ । ऊ॒हति॑ । तस्मा॑त्
। मा॒ः से॒न । अ॒स्थि॑ । छ॒न्नम् । न । दु॒श्च॒र्मेति॑ दुः - च॒र्मा । भ॑वति॒ । यः । ए॒वम् ।
वे॒द । प॒ञ्च । चि॑त॒यः । भ॑वन्ति॒ । प॒ञ्चभि॑रिति॒ प॒ञ्च - भिः॑ । पु॒री॑षैः । अ॒भीति॑ । ऊ॒हति॑
। द॒श । स॒मिति॑ । प॒द्यन्ते॑ । द॒शाक्ष॑रेति॒ द॒श - अ॒क्षरा॑ । वि॒राडिति॑ वि-राट् । अ॒न्नम् ।
वि॒राडिति॑ वि - राट् । वि॒राजीति॑ वि - राजि॑ । ए॒व । अ॒न्नाद्ये॑ इत्य॒न्न - अ॒द्यै । प्रती॑तिं । तिष्ठ॑ति ॥

21 TS 5.2.4.1

TS 5.2.4.1

Samhita Paata

वि वा ए॒तौ द्वि॑षा॒ते यश्च॑ पु॒राऽग्नि॑र्यश्चो॒खाया॑ꣳ स॒मि॒त॒मि॒ति॑ च॒त॒सृ॒भिः॑ सं नि॒व॑पति च॒त्वारि॑ छ॒न्दा॑ꣳसि
छ॒न्दा॑ꣳसि खलु॑ वा अ॒ग्नेः प्रि॒या त॒नूः प्रि॒ययै॑वैनौ त॒नुवा॑ सꣳ शा॑स्ति॒ स॒मि॒त॒मि॒त्या॑ह॒ तस्मा॑द्ब्रह्म॑णा
क्ष॒त्रꣳ स॒मे॒ति॑ यथ्सं॑ न्यु॒प्यं वि॒हर॑ति॒ तस्मा॑द् ब्रह्म॑णा क्ष॒त्रं व्यै॑त्यृ॒तुभि॑ - []

Pada Paata

वी॒ति॑ । वै । ए॒तौ । द्वि॑षा॒ते इति॑ । यः । च॒ । पु॒रा । अ॒ग्निः । यः । च॒ । उ॒खाया॑म्
। स॒मि॒ति॑ । इ॒त॒म् । इति॑ । च॒त॒सृ॒भि॒रिति॑ च॒त॒सृ॒भिः॑ । स॒म् । नी॒ति॑ । व॒प॒ति॑ । च॒त्वारि॑ ।
छ॒न्दा॑ꣳसि । छ॒न्दा॑ꣳसि । खलु॑ । वै । अ॒ग्नेः । प्रि॒या । त॒नूः । प्रि॒यया॑ । ए॒व । ए॒नौ ।
त॒नुवा॑ । स॒मि॒ति॑ । शा॑स्ति॒ । स॒मि॒ति॑ । इ॒त॒म् । इति॑ । आ॒ह॒ । तस्मा॑त् । ब्रह्म॑णा । क्ष॒त्रम्
। स॒मि॒ति॑ । ए॒ति॑ । यत् । स॒न्यु॑प्येति॑ सं - न्यु॒प्यं । वि॒हर॑तीति॑ वि - हर॑ति । तस्मा॑त् ।
ब्रह्म॑णा । क्ष॒त्रम् । वी॒ति॑ । ए॒ति॑ । ऋ॒तुभि॑रित्यृ॒तु - भिः॑ ।

22 TS 5.2.4.2

TS 5.2.4.2

Samhita Paata

-वा एतं दीक्षयन्ति स ऋतुभिरेव विमुच्यो मातेव पुत्रं पृथिवी पुरीष्यमित्याह-तुभिरेवैनं दीक्षयित्वर्तुभिर्वि
मुञ्चति वैश्वानर्या शिक्यमा दत्ते स्वदयत्येवैन-नैरऋतीः कृष्णा-स्त्रिस्तुषपक्वा भवन्ति निरऋत्यै
वा एतद्-भागधेयं यत् तुषा निरऋत्यै रूपं कृष्णं रूपेणैव निरऋतिं निरवदयत इमां दिशं
यन्त्येषा - []

Pada Paata

वै । एतम् । दीक्षयन्ति । सः । ऋतुभिरित्यृतु - भिः । एव । विमुच्य इति वि - मुच्यः ।
माता । इव । पुत्रम् । पृथिवी । पुरीष्यम् । इति । आह । ऋतुभिरित्यृतु - भिः । एव ।
एनम् । दीक्षयित्वा । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । वीति । मुञ्चति । वैश्वानर्या । शिक्यम् । एति ।
दत्ते । स्वदयति । एव । एनत् । नैरऋतीरिति नैः-ऋतीः । कृष्णाः । त्रिस्तुषः । तुषपक्वा
इति तुष - पक्वाः । भवन्ति । निरऋत्या इति निः - ऋत्यै । वै । एतत् । भागधेयमिति
भाग - धेयम् । यत् । तुषाः । निरऋत्या इति निः-ऋत्यै । रूपम् । कृष्णम् । रूपेण ।
एव । निरऋतिमिति निः - ऋतिम् । निरवदयत इति निः - अवदयते । इमाम् । दिशम् ।
यन्ति । एषा ।

23 TS 5.2.4.3

TS 5.2.4.3

Samhita Paata

वै निरऋत्यै दिक् स्वायामेव दिशि निरऋतिं निरवदयते स्वकृत इरिण उपं दधाति प्रदुरे वैतद्वै
निरऋत्या आयतनं स्व एवाऽऽयतने निरऋतिं निरवदयते शिक्यमभ्युपं दधाति नैरऋतो

वै पाशः साक्षादेवैनं निरुऋतिपाशान्मुञ्चति तिस्र उप दधाति त्रेधाविहितो वै पुरुषो यावानेव पुरुषस्तस्मान्-निरुऋतिमव यजते परांचीरुप - []

Pada Paata

वै । निरुऋत्या इति निः - ऋत्यै । दिक् । स्वायाम् । एव । दिशि । निरुऋतिमिति निः - ऋतिम् । निरवदयत इति निः - अवदयते । स्वकृत इति स्व - कृते । इरिणे । उपेति । दुधाति । प्रदुर इति प्र - दुरे । वा । एतत् । वै । निरुऋत्या इति निः - ऋत्याः । आयतनमित्या - यतनम् । स्वे । एव । आयतन इत्या - यतने । निरुऋतिमिति निः - ऋतिम् । निरवदयत इति निः - अवदयते । शिष्यम् । अभि । उपेति । दुधाति । नैरुऋत इति नैः - ऋतः । वै । पाशः । साक्षादिति स - अक्षात् । एव । एनम् । निरुऋतिपाशादिति निरुऋति - पाशात् । मुञ्चति । तिस्रः । उपेति । दुधाति । त्रेधाविहित इति त्रेधा - विहितः । वै । पुरुषः । यावान् । एव । पुरुषः । तस्मात् । निरुऋतिमिति निः - ऋतिम् । अवेति । यजते । पराचीः । उपेति ।

24 TS 5.2.4.4

TS 5.2.4.4

Samhita Paata

दधाति पराचीमेवास्मान्-निरुऋतिं प्रणुदते ऽप्रतीक्षमा यन्ति निरुऋत्या अन्तरहित्यै मार्जयित्वोप तिष्ठन्ते मेढ्रयत्वाय गार्हपत्यमुप तिष्ठन्ते निरुऋति लोक एव चरित्वा पूता देवलोकमुपार्वन्त एकयोप तिष्ठन्त एकधैव यजमाने वीर्यं दधति निवेशनः सङ्गमनो वसूनामित्याह प्रजा वै पशवो वसु प्रजयैवैनं पशुभिः समर्द्धयन्ति ॥

Pada Paata

दुधा॒ति । परा॑चीम् । ए॒व । अ॒स्मात् । निर॒ऋति॑मिति॒ निः - ऋ॒तिम् । प्रेति॑ । नुदु॒ते ।
 अप्र॑तीक्ष॒मित्य॑प्रति - ई॒क्षम् । एति॑ । य॒न्ति । निर॒ऋत्या॑ इति॒ निः - ऋ॒त्याः । अ॒न्तर॒हि॒त्या
 इत्य॑न्तः - हि॒त्यै । मा॒र्जयि॑त्वा । उपेति॑ । तिष्ठ॑न्ते । मे॒द्वय॑त्वायेति॑ मे॒द्वय - त्वाय॑ ।
 गार॒हप॑त्यमिति॒ गार॒ह - प॑त्यम् । उपेति॑ । तिष्ठ॑न्ते । निर॒ऋति॑लोक॒ इति॑ निर॒ऋति - लो॒के ।
 ए॒व । च॒रि॒त्वा । पू॒ताः । दे॒वल॑ोकमिति॑ दे॒व - लो॒कम् । उ॒पाव॑र्तन्तु इत्यु॑प - आ॒वर्त॑न्ते । एक॑या
 । उपेति॑ । तिष्ठ॑न्ते । एक॑धेत्ये॒क - धा । ए॒व । यज॑माने । वी॒र्यम् । दु॒धति॑ । नि॒वेश॑न॒ इति॑
 नि॒वेश॑नः । स॒ङ्गम॑न॒ इति॑ सं॒ गम॑नः । वसू॑नाम् । इति॑ । आ॒ह । प्र॒जेति॑ प्र - जा । वै । प॒शवः॑
 । वसु॑ । प्र॒जयेति॑ प्र - जया॑ । ए॒व । ए॒नम् । प॒शुभि॑रिति॒ प॒शु - भिः । स॒मिति॑ । अ॒र्धय॑न्ति ॥

25 TS 5.2.5.1**TS 5.2.5.1****Samhita Paata**

पुरु॑षमा॒त्रेण॑ वि मि॑मीते य॒ज्ञेन॑ वै पुरु॑षः संमि॑तो य॒ज्ञप॑रुषै॒वैनं॑ विमि॑मीते या॒वान् पुरु॑ष ऊ॒र्ध्वाहु॑स्तावा॑न्
 भव॑त्ये॒ताव॑द्वै पुरु॑षे वी॒र्यं वी॒र्येणै॒वैनं॑ वि मि॑मीते प॒क्षी भ॑वति न ह्य॑प॒क्षः पति॑तु॒मर॒ह॑त्य॒र॒त्निना॑ प॒क्षौ
 द्राघी॑या॒सौ भव॑त॒स्तस्मा॑त् प॒क्षप्र॑वया॒सि वया॑सि व्याम॑मा॒त्रौ प॒क्षौ च पु॑च्छं च भव॑त्ये॒ताव॑द्वै पुरु॑षे
 वी॒र्यं - []

Pada Paata

पुरुषमात्रेणेति पुरुष - मात्रेण । वीतिं । मिमीते । यज्ञेन । वै । पुरुषः । सम्मित इति सं
 - मितः । यज्ञपुरुषेति यज्ञ-पुरुषा । एव । एनम् । वीतिं । मिमीते । यावान् । पुरुषः ।
 ऊर्ध्वबाहुरित्युर्ध्व-बाहुः । तावान् । भवति । एतावत् । वै । पुरुषे । वीर्यम् । वीर्येण ।
 एव । एनम् । वीतिं । मिमीते । पक्षी । भवति । न । हि । अपक्षः । पतितुम् । अरहति
 । अरत्तिना । पक्षौ । द्राघीयांसौ । भवतः । तस्मात् । पक्षप्रवयासीति पक्ष - प्रवयांसि
 । वयांसि । व्याममात्राविति व्याम - मात्रौ । पक्षौ । च । पुच्छम् । च । भवति । एतावत्
 । वै । पुरुषे । वीर्यम् ।

26 TS 5.2.5.2**TS 5.2.5.2****Samhita Paata**

वीर्यसंमितो वेणुना वि मिमीत आग्नेयो वै वेणुः सयोनित्वाय यजुषा युनक्ति यजुषा कृषति व्यावृत्त्यै
 षड्वेन कृषति षड् वा ऋतवं ऋतुभिरेवेन कृषति यद् द्वादशगवेन सवथ्सुरेणैवे यं वा अग्ने-
 रतिदाहादबिभेथ सैतद् द्विगुणमपश्यत् कृष्टं चाकृष्टं च ततो वा इमां नाऽत्यदह्यत् कृष्टं चाकृष्टं च
 - []

Pada Paata

वीर्यसंमित इति वीर्य - सम्मितः । वेणुना । वीतिं । मिमीते । आग्नेयः । वै । वेणुः ।

स॒योनि॒त्वायेति॑ स॒योनि - त्वाय॑ । यजु॑षा । यु॒नक्ति॑ । यजु॑षा । कृ॒षति॑ । व्यावृ॑त्त्या इति॑ वि -
 आवृ॑त्त्यै । ष॒ड्गवे॑नेति॑ षट् - ग॒वेन॑ । कृ॒षति॑ । षट् । वै । ऋ॒तवः॑ । ऋ॒तुभि॑रित्यु॒तु - भिः॑ ।
 ए॒व । ए॒नम् । कृ॒षति॑ । यत् । द्वा॒दश॑ग॒वेनेति॑ द्वा॒दश - ग॒वेन॑ । सँव॑त्स॒रेणेति॑ सं - व॒त्स॒रेण॑
 । ए॒व । इ॒यम् । वै । अ॒ग्नेः । अ॒ति॒दा॒हादि॒त्यंति॑ - दा॒हात् । अ॒भि॒भेत् । सा । ए॒तत् ।
 द्वि॒गुण॑मिति॑ द्वि - गु॒णम् । अ॒प॒श्यत् । कृ॒ष्टम् । च॒ । अ॒कृ॒ष्टम् । च॒ । ततः॑ । वै । इ॒माम्
 । न । अ॒तीति॑ । अ॒द॒हत् । यत् । कृ॒ष्टम् । च॒ । अ॒कृ॒ष्टम् । च॒ ।

27 TS 5.2.5.3

TS 5.2.5.3

Samhita Paata

भ॒व॒त्य॒स्या अ॒न॒ति॒दा॒हाय॑ द्वि॒गु॒णं त्वा अ॒ग्नि॒मु॒द्यन्तु॑-म॒रु॒ह॒तीत्या॑हु॒र्यत् कृ॒ष्टं चा॒कृ॒ष्टं च॒ भ॒व॒त्य॒ग्नेरु॒द्य॒त्या
 ए॒ताव॑न्तो॒ वै प॒शवो॑ द्वि॒पाद॑श्च॒ चतु॑ष्पादश्च॒ तान् । यत् प्रा॒चं उ॒थ्सृ॑जेद्-रु॒द्राया॑पि॒ द॒द्व्याद्-यद्-दक्षि॑णा
 पि॒तृभ्यो॑ नि॒धुवे॑द्यत् प्र॒तीचो॑ रक्षा॑सि ह॒न्युरु॑दी॒च उ॒थ्सृ॑ज॒त्येषा॑ वै दे॒वम॑नु॒ष्याणां॑ शान्ता॒ दिक् - []

Pada Paata

भ॒व॒ति । अ॒स्याः । अ॒न॒ति॒दा॒हाये॒त्यन॑ति - दा॒हाय॑ । द्वि॒गु॒णमि॒ति द्वि - गु॒णम् । तु । वै ।
 अ॒ग्निम् । उ॒द्यन्तु॑मित्यु॒त-य॒न्तुम् । अ॒रु॒ह॒ति । इति॑ । आ॒हुः । यत् । कृ॒ष्टम् । च॒ । अ॒कृ॒ष्टम्
 । च॒ । भ॒व॒ति । अ॒ग्नेः । उ॒द्य॒त्या इत्यु॒त - य॒त्यै । ए॒ताव॑न्तः । वै । प॒शवः॑ । द्वि॒पाद् इति॑
 द्वि - पा॒दः । च॒ । चतु॑ष्पाद् इति॑ चतुः - पा॒दः । च॒ । तान् । यत् । प्रा॒चः । उ॒थ्सृ॑जे॒दित्यु॑त्

- सृजेत् । रुद्राय । अपीति । दुद्ध्यात् । यत् । दक्षिणा । पितृभ्य इति पितृ - भ्यः । नीति । ध्रुवेत् । यत् । प्रतीचः । रक्षांसि । हन्युः । उदीचः । उदिति । सृजति । एषा । वै । देवमनुष्याणामिति देव - मनुष्याणाम् । शान्ता । दिक् ।

28 TS 5.2.5.4

TS 5.2.5.4

Samhita Paata

तामेवैनाननूथ सृजत्यथो खल्विमां दिशमुथ सृजत्यसौ वा आदित्यः प्राणः प्राणमेवैना-ननूथसृजति
दक्षिणा पर्यावर्तन्ते स्वमेव वीर्यमनु पर्यावर्तन्ते तस्माद्-दक्षिणोऽर्द्ध आत्मनो वीर्यावत्तरोऽथो आदित्यस्यैवाऽऽवृतमनु
पर्यावर्तन्ते तस्मात् पराञ्चः पशवो वि तिष्ठन्ते प्रत्यञ्च आ वर्तन्ते तिस्रस्तिस्त्रः सीताः - []

Pada Paata

ताम् । एव । एनान् । अनु । उदिति । सृजति । अथो इति । खल्व् । इमाम् । दिशम् ।
उदिति । सृजति । असौ । वै । आदित्यः । प्राण इति प्र - अनः । प्राणमिति प्र - अनम्
। एव । एनान् । अनु । उदिति । सृजति । दक्षिणा । पर्यावर्तन्त इति परि - आवर्तन्ते ।
स्वम् । एव । वीर्यम् । अन्विति । पर्यावर्तन्त इति परि - आवर्तन्ते । तस्मात् । दक्षिणः
। अर्द्धः । आत्मनः । वीर्यावत्तर् इति वीर्यावत् - तर्ः । अथो इति । आदित्यस्य । एव
। आवृतमित्या - वृतम् । अन्विति । पर्यावर्तन्त इति परि-आवर्तन्ते । तस्मात् । पराञ्चः ।
पशवः । वीति । तिष्ठन्ते । प्रत्यञ्चः । एति । वर्तन्ते । तिस्रस्तिस्त्र इति तिस्रः - तिस्रः ।

सीताः ।

29 TS 5.2.5.5

TS 5.2.5.5

Samhita Paata

कृषति त्रिवृतमेव यज्ञमुखे वि यातयत्योषधीर्वपति ब्रह्मणाऽन्नमव रुन्धे ऽर्केऽर्कश्चीयते चतुर्दशभिर्वपति
सप्त ग्राम्या ओषधयः सप्ताऽऽरण्या उभर्याषामवरुद्ध्या अन्नस्यान्नस्य वपत्यन्नस्या-न्नस्यावरुद्ध्यै कृष्टे
वपति कृष्टे ह्योषधयः प्रतितिष्ठन्त्यनुसीतं वपति प्रजात्यै द्वादशसु सीतासु वपति द्वादश मासाः
संवत्सरः संवत्सरेणैवास्मा अन्नं पचति यदग्निचि - []

Pada Paata

कृषति । त्रिवृतमिति त्रि - वृतम् । एव । यज्ञमुख इति यज्ञ-मुखे । वीति । यातयति । ओषधीः
। वपति । ब्रह्मणा । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । अर्के । अर्कः । चीयते । चतुर्दशभिरिति
चतुर्दश - भिः । वपति । सप्त । ग्राम्याः । ओषधयः । सप्त । आरण्याः । उभर्याषाम् ।
अवरुद्ध्या इत्यव - रुद्ध्यै । अन्नस्यान्नस्येत्यन्नस्य - अन्नस्य । वपति । अन्नस्यान्नस्येत्यन्नस्य-
अन्नस्य । अवरुद्ध्या इत्यव-रुद्ध्यै । कृष्टे । वपति । कृष्टे । हि । ओषधयः । प्रतितिष्ठन्तीति
प्रति-तिष्ठन्ति । अनुसीतमित्यनु - सीतम् । वपति । प्रजात्या इति प्र - जात्यै । द्वादशस्विति
द्वादश - सु । सीतासु । वपति । द्वादश । मासाः । संवत्सर इति सं - वत्सरः । संवत्सरेणेति
सं - वत्सरेण । एव । अस्मै । अन्नम् । पचति । यत् । अग्निचिदित्यग्नि - चित् ।

30 TS 5.2.5.6

TS 5.2.5.6

Samhita Paata

-दनंवरुद्धस्या-श्रीयादवं-रुद्धेन व्यृद्धयेत् ये वनस्पतीनां फलग्रहय-स्तानिद्धमेऽपि प्रोक्षे-दनंवरुद्धस्या-
वरुद्धये दिग्भ्यो लोष्टान्ध समस्यति दिशामेव वीर्यमवरुद्धय दिशां वीर्येऽग्निं चिनुते यं द्विष्याद्-यत्र स
स्यात् तस्यै दिशो लोष्टमा हरेदिष-मूर्जमहमित आ दद इतीषमेवोर्जं तस्यै दिशोऽव () रुन्धे क्षोधुको
भवति यस्तस्यां दिशि भवत्युत्तरवेदिमुप वपत्युत्तरवेद्याः ह्यग्निश्चीयते ऽथो पशवो वा उत्तरवेदिः
पशूनेवाव रुन्धेऽथो यज्ञपुरुषोऽनन्तरित्यै ॥

Pada Paata

अनंवरुद्धस्येत्यनंवरुद्धस्य । अश्रीयात् । अवरुद्धेनेत्यव - रुद्धेन । वीति । ऋद्धयेत् । ये ।
वनस्पतीनाम् । फलग्रहय इति फल-ग्रहयः । तान् । इद्धमे । अपि । प्रेति । उक्षेत् ।
अनंवरुद्धस्येत्यनंवरुद्धस्य । अवरुद्धया इत्यव - रुद्धये । दिग्भ्य इति दिक् - भ्यः । लोष्टान्
। समिति । अस्यति । दिशाम् । एव । वीर्यम् । अवरुद्धयेत्यव-रुद्धय । दिशाम् । वीर्ये ।
अग्निम् । चिनुते । यम् । द्विष्यात् । यत्र । सः । स्यात् । तस्यै । दिशः । लोष्टम् । एति
। हरेत् । इषम् । ऊर्जम् । अहम् । इतः । एति । ददे । इति । इषम् । एव । ऊर्जम्
। तस्यै । दिशः । अवेति () । रुन्धे । क्षोधुकोः । भवति । यः । तस्याम् । दिशि ।
भवति । उत्तरवेदिमित्युत्तर - वेदिम् । उपेति । वपति । उत्तरवेद्यामित्युत्तर - वेद्याम् । हि ।

अ॒ग्निः । ची॒यते॑ । अथो॒ इति॑ । प॒शवः॑ । वै । उ॒त्तर॒वेदि॑रित्यु॒त्तर - वे॒दिः । प॒शून् । ए॒व
। अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । अथो॒ इति॑ । य॒ज्ञप॒रुष॑ इति॑ य॒ज्ञ - प॒रुषः॑ । अ॒नन्तरि॑त्या इत्य॒नन्तः - इत्यै॑ ॥

31 TS 5.2.6.1

TS 5.2.6.1

Samhita Paata

अ॒ग्ने तव॑ श्रवो॒ वय॑ इति॑ सि॒कंता॑ नि व॑पत्येतद्वा अ॒ग्नेवै॑श्वा॒नर॑स्य॑ सू॒क्तः सू॒क्तेनै॒व वै॑श्वा॒नर॑मव॑ रु॒न्धे
ष॒ड्भिर्नि॑ व॑पति॑ ष॒ड्वा ऋ॒तवः॑ सँव॒त्सुरः॑ सँव॒त्सुरो॑ऽग्नि॒वैश्वा॒नरः॑ सा॒क्षादे॒व वै॑श्वा॒नर॑मव॑ रु॒न्धे स॒मुद्रं॑ वै
नामै॒तच्छ॑न्दः॑ स॒मुद्र॑मनु॑ प्र॒जाः प्र॒जाय॑न्ते॒ यदे॒तेन॑ सि॒कंता॑ नि व॑पति॑ प्र॒जानां॑ प्र॒जन॑ना॒येन्द्रो॑ - []

Pada Paata

अ॒ग्ने । तव॑ । श्रवः॑ । वयः॑ । इति॑ । सि॒कंताः॑ । नीति॑ । व॒पति॑ । ए॒तत् । वै । अ॒ग्नेः ।
वै॒श्वा॒नर॑स्य॑ । सू॒क्तमि॒ति सु - उ॒क्तम् । सू॒क्तेने॒ति सु - उ॒क्तेन॑ । ए॒व । वै॒श्वा॒नर॑म् । अ॒वेति॑ ।
रु॒न्धे । ष॒ड्भिरि॒ति षट् - भिः॑ । नीति॑ । व॒पति॑ । षट् । वै । ऋ॒तवः॑ । सँव॒त्सुर इति॑ सं -
व॒त्सुरः॑ । सँव॒त्सुर इति॑ सं - व॒त्सुरः॑ । अ॒ग्निः । वै॒श्वा॒नरः॑ । सा॒क्षादि॒ति स - अ॒क्षात् । ए॒व ।
वै॒श्वा॒नर॑म् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । स॒मुद्रम् । वै । नाम॑ । ए॒तत् । छ॒न्दः । स॒मुद्रम् । अ॒न्वि॒ति
। प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्रे॒ति । जा॒यन्ते॑ । यत् । ए॒तेन॑ । सि॒कंताः॑ । नि॒वप॑तीति॑ नि - व॑पति॑
। प्र॒जाना॑मि॒ति प्र - जाना॑म् । प्र॒जन॑ना॒येति॑ प्र - ज॒नना॑य । इन्द्रः॑ ।

32 TS 5.2.6.2

TS 5.2.6.2

Samhita Paata

वृत्राय॑ वज्रं॑ प्राह॑रथ॒ स त्रेधा॑ व्य॒भव॒थ स्फ्य॑स्तृतीयं॒ रथ॑स्तृतीयं॒ यूप॑स्तृतीयं॒ येऽन्त॑श्शरा॒ अशी॑र्यन्त॒
ताः शर्करा॑ अभव॒न् तच्छर्करा॑णाः॒ शर्कर॑त्वं वज्रो॒ वै शर्कराः॑ प॒शुर॑ग्नि-र्यच्छर्करा॑भिर्ग॒णिं परि॑मिनोति॒
वज्रेणै॑वास्मै॒ पशून्॑ परि॒ गृह्णा॑ति॒ तस्मा॑द्-वज्रेण॒ पशवः॑ परि॒गृही॑तास्तस्मा॒थ स्थेया॑नस्थेयसो॒ नोप॑ हरते॒
त्रिस॒प्ताभिः॑ प॒शुकाम॑स्य - []

Pada Paata

वृत्राय॑ । वज्रं॑ । प्रेति॑ । अ॒ह॒र॒त् । सः । त्रेधा॑ । वीति॑ । अ॒भ॒व॒त् । स्फ्यः॑ । तृतीयम् ।
रथः॑ । तृतीयम् । यूपः॑ । तृतीयम् । ये । अ॒न्त॒श्श॒रा इत्य॑न्तः-शराः । अशी॑र्यन्त । ताः ।
शर्कराः॑ । अ॒भ॒व॒न् । तत् । शर्करा॑णाम् । शर्कर॑त्त्वमिति॒ शर्कर॑ - त्वम् । वज्रः॑ । वै । शर्कराः॑
। प॒शुः । अ॒ग्निः । यत् । शर्करा॑भिः । अ॒ग्निम् । परि॑मिनोतीति॒ परि॑ - मिनोति॒ । वज्रेण॑ ।
ए॒व । अ॒स्मै । प॒शून् । परि॑ति॒ । गृह्णा॑ति । तस्मा॑त् । वज्रेण॑ । प॒शवः॑ । परि॒गृही॑ता इति॒
परि॑ - गृही॒ताः । तस्मा॑त् । स्थेया॑न् । अस्थेय॑सः । न । उपेति॑ । ह॒र॒ते । त्रिस॒प्ताभि॑रिति॒ त्रि॒
- स॒प्ताभिः॑ । प॒शुकाम॑स्येति॒ प॒शु - का॒म॒स्य॒ ।

33 TS 5.2.6.3

TS 5.2.6.3

Samhita Paata

परि॑ मि॒नुया॑त् स॒प्त वै शी॑रू॒ष॒ण्याः॑ प्रा॒णाः प्रा॒णाः प॒शवः॑ प्रा॒णैरे॒वास्मै॑ प॒शून्व॑ रु॒न्धे त्रि॒ण॒वाभि॑-
 भ्रातृ॑व्यवत॒स्त्रिवृ॑तमे॒व वज्रं॑ स॒भृत्य॑ भ्रातृ॑व्याय॒ प्रह॑रति॒ स्तृ॒त्या अप॑रिमिताभिः॒ परि॑ मि॒नुया॑-दप॑रिमित॒स्या-
 व॑रु॒द्ध्यै यं का॒मये॑ताप॒शुः स्या॑दित्यप॑रिमित्य॒ तस्य॑ शर्क॑राः॒ सिक॑ता॒ व्यू॒हेद॑परिगृहीत॒ एवा॑स्यं
 वि॒षूची॑न॒रेतः॑ परा॑ सिञ्चत्यप॒शुरे॒व भ॑वति - []

Pada Paata

परी॑ति । मि॒नुया॑त् । स॒प्त । वै । शी॑रू॒ष॒ण्याः॑ । प्रा॒णा इति॑ प्र-अ॒नाः । प्रा॒णा इति॑ प्र - अ॒नाः
 । प॒शवः॑ । प्रा॒णैरिति॑ प्र - अ॒नैः । ए॒व । अ॒स्मै । प॒शून् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । त्रि॒ण॒वाभि॑रिति॑
 त्रि - न॒वाभिः॑ । भ्रातृ॑व्यवत॒ इति॑ भ्रातृ॑व्य - व॒तः । त्रि॒वृ॒तमिति॑ त्रि - वृ॒तम् । ए॒व । वज्रं॑
 । स॒भृत्येति॑ सं - भृ॒त्यं । भ्रातृ॑व्याय॒ । प्रेति॑ । ह॒रति॑ । स्तृ॒त्यै । अप॑रिमिताभि॒रित्यप॑रि -
 मि॒ताभिः॑ । परी॑ति । मि॒नुया॑त् । अप॑रिमित॒स्येत्यप॑रि - मि॒तस्य॑ । अ॒वरु॒द्ध्या इत्य॑व॒रुद्ध्यै॑ ।
 यम् । का॒मये॑त । अ॒पशुः॑ । स्या॑त् । इति॑ । अप॑रिमि॒त्येत्यप॑रि - मि॒त्यु । तस्य॑ । शर्क॑राः
 । सिक॑ताः । वी॒ति । ऊ॒हेत् । अप॑रिगृहीत॒ इत्यप॑रि - गृही॒ते । ए॒व । अ॒स्य । वि॒षूची॑नम् ।
 रेतः॑ । परे॑ति । सिञ्च॑ति । अ॒पशुः॑ । ए॒व । भ॑वति ।

34 TS 5.2.6.4

TS 5.2.6.4

Samhita Paata

यं का॒मये॑त प॒शुमा॑न्त् स्या॒दिति॑ परि॒मित्य॑ तस्य॒ शर्क॑राः सि॒कंता॑ व्यू॒हेत् परि॑गृहीत ए॒वास्मै॑ स॒मीची॑नः
रेतः॑ सिञ्चति प॒शुमाने॑व भ॒वति॑ सौ॒म्या व्यू॑हति सोमो॒ वै रे॑तो॒धा रेत॑ ए॒व तद्-द॑धाति गा॒यत्रि॑या
ब्रा॒ह्मण॑स्य॒ गाय॑त्रो हि ब्रा॒ह्मण॑-स्त्रि॒ष्टुभा॑ राज॒न्यस्य॑ त्रै॒ष्टुभो॑ हि रा॒जन्यः॑ श॒म्युं बा॑र॒हस्प॑त्यं मे॒धो
नोपा॑न॒मथ॑ सौ॒ऽग्निं प्रा॑ऽवि॒शथ॑ - []

Pada Paata

यम् । का॒मये॑त । प॒शुमा॑निति॑ पशु - मान् । स्या॒त् । इति॑ । परि॒मित्येति॑ परि-मित्यं । तस्य॑ ।
शर्क॑राः । सि॒कंताः । वी॒तिं । ऊ॒हेत् । परि॑गृहीत॒ इति॑ परि - गृही॒ते । ए॒व । अ॒स्मै । स॒मीची॑नम्
। रेतः॑ । सिञ्चति॑ । प॒शुमा॑निति॑ पशु-मान् । ए॒व । भ॒वति॑ । सौ॒म्या । वी॒तिं । ऊ॒हति॑ ।
सोमः॑ । वै । रे॒तो॒धा इति॑ रेतः - धाः । रेतः॑ । ए॒व । तत् । दु॒धाति॑ । गा॒यत्रि॑या । ब्रा॒ह्मण॑स्य॒
। गा॒यत्रः॑ । हि । ब्रा॒ह्मणः॑ । त्रि॒ष्टुभा॑ । रा॒जन्यस्य॑ । त्रै॒ष्टुभः॑ । हि । रा॒जन्यः॑ । श॒म्युमिति॑ शं
- युम् । बा॑र॒हस्प॑त्यम् । मे॒धः । न । उ॒पेति॑ । अ॒न॒मत् । सः । अ॒ग्निम् । प्रेति॑ । अ॒वि॒शत् ।

35 TS 5.2.6.5

TS 5.2.6.5

Samhita Paata

सोऽग्नेः कृष्णो रूपं कृत्वोदायत् सोऽश्वं प्राऽविशत् सोऽश्वस्या-वान्तरशफो-भवद्-यदश्वमाक्रमयति य एव मेधोऽश्वं प्राऽविशत् तमेवाव रुन्धे प्रजापतिनाऽग्निश्चेतव्य इत्याहुः प्राजापत्योऽश्वो यदश्वमाक्रमयति प्रजापतिनैवाऽग्निं चिनुते पुष्करपर्णमुप दधाति योनिर्वा अग्नेः पुष्करपर्णः सयोनि- () -मेवाग्निं चिनुते ऽपां पृष्ठमसीत्युप दधात्यपां वा एतत् पृष्ठं यत् पुष्करपर्णः रूपेणैवैनदुप दधाति ॥

Pada Paata

सः । अग्नेः । कृष्णः । रूपम् । कृत्वा । उदिति । आयत् । सः । अश्वम् । प्रेति । अविशत् । सः । अश्वस्य । अवान्तरशफ इत्यवान्तर - शफः । अभवत् । यत् । अश्वम् । आक्रमयतीत्या - क्रमयति । यः । एव । मेधः । अश्वम् । प्रेति । अविशत् । तम् । एव । अवेति । रुन्धे । प्रजापतिनेति प्रजा - पतिना । अग्निः । चेतव्यः । इति । आहुः । प्राजापत्य इति प्राजा - पत्यः । अश्वः । यत् । अश्वम् । आक्रमयतीत्या-क्रमयति । प्रजापतिनेति प्रजा - पतिना । एव । अग्निम् । चिनुते । पुष्करपर्णमिति पुष्कर - पर्णम् । उपेति । दधाति । योनिः । वै । अग्नेः । पुष्करपर्णमिति पुष्कर - पर्णम् । सयोनिमिति स-योनिम् () । एव । अग्निम् । चिनुते । अपाम् । पृष्ठम् । असि । इति । उपेति । दधाति । अपाम् । वै । एतत् । पृष्ठम् । यत् । पुष्करपर्णमिति पुष्कर - पर्णम् । रूपेण । एव । एतत् । उपेति । दधाति ॥

36 TS 5.2.7.1

TS 5.2.7.1

Samhita Paata

ब्रह्मं जज्ञानमिति रुक्ममुप दधाति ब्रह्ममुखा वै प्रजापतिः प्रजा असृजत् ब्रह्ममुखा एव तत्
प्रजा यजमानः सृजते ब्रह्म जज्ञानमित्याह तस्माद्ब्राह्मणो मुख्यो मुख्यो भवति य एवं वेद
ब्रह्मवादिनो वदन्ति न पृथिव्यां नान्तरिक्षे न दिव्यग्निश्चेतव्य इति यत् पृथिव्यां चिन्वीत पृथिवीं
शुचाऽर्पयेन्नौषधयो न वनस्पतयः - []

Pada Paata

ब्रह्मं । जज्ञानम् । इति । रुक्मम् । उपेति । दधाति । ब्रह्ममुखा इति ब्रह्म - मुखाः । वै ।
प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । प्रजा इति प्र - जाः । असृजत् । ब्रह्ममुखा इति ब्रह्म - मुखाः ।
एव । तत् । प्रजा इति प्र - जाः । यजमानः । सृजते । ब्रह्मं । जज्ञानम् । इति । आह ।
तस्मात् । ब्राह्मणः । मुख्यः । मुख्यः । भवति । यः । एवम् । वेद । ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म
- वादिनः । वदन्ति । न । पृथिव्याम् । न । अन्तरिक्षे । न । दिवि । अग्निः । चेतव्यः
। इति । यत् । पृथिव्याम् । चिन्वीत । पृथिवीम् । शुचा । अर्पयेत् । न । ओषधयः ।
न । वनस्पतयः ।

37 TS 5.2.7.2

TS 5.2.7.2

Samhita Paata

प्र जायेरन्. यदन्तरिक्षे चिन्वीतान्तरिक्षः शुचाऽर्पयेन्न वयाऽसि प्र जायेरन्. यद्दिवि चिन्वीत दिवः
 शुचाऽर्पयेन्न पर्जन्यो वरुषेद्रुक्ममुप दधात्यमृतं वै हिरण्यममृतं एवाग्निं चिनुते प्रजात्यै हिरण्मयं
 पुरुषमुप दधाति यजमानलोकस्य विधृत्यै यदिष्टकाया आतृण्णमनूपदद्भ्यात् पशूनां च यजमानस्य
 च प्राणमपि दद्भ्याद् दक्षिणतः - []

Pada Paata

प्रेति । जायेरन् । यत् । अन्तरिक्षे । चिन्वीत । अन्तरिक्षम् । शुचा । अर्पयेत् । न ।
 वयाऽसि । प्रेति । जायेरन् । यत् । दिवि । चिन्वीत । दिवम् । शुचा । अर्पयेत् । न ।
 । पर्जन्यः । वरुषेत् । रुक्मम् । उपेति । दधाति । अमृतम् । वै । हिरण्यम् । अमृतम् ।
 । एव । अग्निम् । चिनुते । प्रजात्या इति प्र - जात्यै । हिरण्मयम् । पुरुषम् । उपेति ।
 दधाति । यजमानलोकस्येति यजमान - लोकस्य । विधृत्या इति वि-धृत्यै । यत् । इष्टकायाः
 । आतृण्णमित्या-तृण्णम् । अनूपदद्भ्यादित्यनु - उपदद्भ्यात् । पशूनाम् । च । यजमानस्य ।
 च । प्राणमिति प्र - अनम् । अपीति । दद्भ्यात् । दक्षिणतः ।

38 TS 5.2.7.3

TS 5.2.7.3

Samhita Paata

प्राञ्चमुप॑ दधाति॑ दा॒धारं॑ यज॑मानलो॒कं न प॑शूनां च॒ यज॑मानस्य च प्रा॒णमपि॑ दधा॒त्यथो॑ खल्विष्ट॑काया॒
आतृ॑ण्णमनू॑पं दधाति॑ प्रा॒णाना॑मु॒त्सृष्ट्यै॑ द्र॒प्सश्च॑स्क॒न्देत्य॑भि मृ॒शति॑ हो॒त्रास्वे॒वैनं॑ प्र॒तिष्ठा॑पयति॒ सुचा॑वुप॑
दधा॒त्याज्य॑स्य पूर्णा॑ का॒र्ष्मर्य॑मयी॑ दु॒द्धः पूर्णा॑-मौदु॑ब॒रीमि॒यं वै का॒र्ष्मर्य॑मय्य॒सावौ-दु॑ब॒रीमे॒ एवो॑प॑ धत्ते
- []

Pada Paata

प्राञ्च॑म् । उपेति॑ । दधा॒ति । दा॒धारं । यज॑मा॒नलो॒कमि॑ति यज॑मान - लो॒कम् । न । प॒शूना॑म्
। च॒ । यज॑मानस्य । च॒ । प्रा॒णमि॑ति प्र - अ॒नम् । अपी॑ति । दधा॒ति । अथो॑ इति ।
खलु॑ । इष्ट॑कायाः । आतृ॑ण्णमि॒त्या - तृ॒ण्णम् । अनु॑ । उपेति॑ । दधा॒ति । प्रा॒णाना॑मि॒ति प्र
- अ॒नाना॑म् । उ॒त्सृष्ट्या॑ इत्यु॒त् - सृ॒ष्ट्यै । द्र॒प्सः । च॒स्क॒न्दु । इति॑ । अ॒भीति॑ । मृ॒शति॑ ।
हो॒त्रासु॑ । ए॒व । ए॒नम् । प्र॒तीति॑ । स्था॒पय॑ति । सु॒चा॑ । उपेति॑ । दधा॒ति । आ॒ज्य॑स्य ।
पूर्णा॑म् । का॒र्ष्मर्य॑मयी॒मि॒ति का॒र्ष्मर्य॑ - मयी॑म् । दु॒द्धः । पूर्णा॑म् । औदु॑ब॒रीम् । इ॒यम् । वै ।
का॒र्ष्मर्य॑मयी॒मि॒ति का॒र्ष्मर्य॑ - मयी॑ । अ॒सौ । औदु॑ब॒री । इ॒मे इति॑ । ए॒व । उपेति॑ । ध॒त्ते ।

39 TS 5.2.7.4

TS 5.2.7.4

Samhita Paata

तूष्णीमुपं दधाति न हीमे यजुषाऽऽसुमर॑हति॒ दक्षि॑णां कार्ष्म॑र्यमयी॒-मुत्तरा॑मौ॒-दु॑म्बरीं तस्मा॑दस्या
अ॒सावु॑त्तरा ऽऽज्य॑स्य पूर्णां कार्ष्म॑र्यमयीं॒ वज्रो॑ वा आज्यं॒ वज्रः॑ कार्ष्म॑र्यो वज्रेणै॒व य॒ज्ञस्य॑ दक्षिण॑तो
रक्षा॑स्यपं हन्ति द॒द्वः पूर्णा॑मौदु॑म्बरीं प॒शवो॑ वै द॒द्व्यू॒र्गुदु॑म्बरं॑ प॒शुष्वे॒वोर्जं॑ दधाति पूर्णे॑ उपं दधाति
पूर्णे॑ ए॒वैनं॑ - []

Pada Paata

तूष्णीम् । उपेति॑ । द॒धा॒ति । न । हि । इ॒मे इति॑ । यजु॑षा । आ॒सु॒म् । अ॒र॒हति॑ । दक्षि॑णाम्
। का॒र्ष्म॑र्यमयीमिति॑ कार्ष्म॑र्य - मयी॑म् । उ॒त्तरा॑मित्युत् - त॒राम् । औदु॑म्बरीम् । तस्मा॑त् । अ॒स्याः
। अ॒सौ । उ॒त्तरे॑त्युत् - त॒राम् । आ॒ज्य॑स्य । पूर्णा॑म् । का॒र्ष्म॑र्यमयीमिति॑ कार्ष्म॑र्य - मयी॑म् ।
वज्रः॑ । वै । आ॒ज्य॑म् । वज्रः॑ । का॒र्ष्म॑र्यः । वज्रे॑ण । ए॒व । य॒ज्ञस्य॑ । द॒क्षि॑णतः । रक्षा॑सि
। अ॒पेति॑ । ह॒न्ति । द॒द्वः । पूर्णा॑म् । औदु॑म्बरीम् । प॒शवः॑ । वै । दधि॑ । ऊ॒र्क् । उ॒दु॒ब॒रं॑
। प॒शुषु॑ । ए॒व । ऊ॒र्ज॑म् । द॒धा॒ति । पूर्णे॑ इति॑ । उपेति॑ । द॒धा॒ति । पूर्णे॑ इति॑ । ए॒व । ए॒नम् ।

40 TS 5.2.7.5

TS 5.2.7.5

Samhita Paata

मुमुष्मिन् लोक उपतिष्ठेते विराज्यग्निश्चेतव्य इत्याहुः सुग्वै विराड्यथ सुचावुपदधाति विराज्येवाग्निं
चिनुते यज्ञमुखेयं यज्ञमुखे वै क्रियमाणे यज्ञः रक्षांसि जिघांसन्ति यज्ञमुखः रुक्मो यद्-रुक्मं
व्याघारयति यज्ञमुखादेव रक्षांस्यप हन्ति पञ्चभिरव्या घारयति पाङ्क्तो यज्ञो यावानेव यज्ञस्तस्माद्-
रक्षांस्यप हन्त्यक्षण्याव्या घारयति तस्मादक्षण्या () पशवोऽङ्गानि प्र हरन्ति प्रतिष्ठित्यै ॥

Pada Paata

मुमुष्मिन् । लोके । उपेति । तिष्ठेते इति । विराजीति वि - राजि । अग्निः । चेतव्यः ।
इति । आहुः । सुक् । वै । विराडिति वि-राट् । यत् । सुचौ । उपदधातीत्युप - दधाति ।
विराजीति वि - राजि । एव । अग्निम् । चिनुते । यज्ञमुखे यज्ञमुख इति यज्ञमुखे-यज्ञमुखे ।
वै । क्रियमाणे । यज्ञम् । रक्षांसि । जिघांसन्ति । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । रुक्मः
। यत् । रुक्मम् । व्याघारयतीति वि - आघारयति । यज्ञमुखादिति यज्ञ - मुखात् । एव ।
रक्षांसि । अपेति । हन्ति । पञ्चभिरिति पञ्च - भिः । व्याघारयतीति वि - आघारयति ।
पाङ्क्तः । यज्ञः । यावान् । एव । यज्ञः । तस्मात् । रक्षांसि । अपेति । हन्ति । अक्षण्या
। व्याघारयतीति वि - आघारयति । तस्मात् । अक्षण्या () । पशवः । अङ्गानि । प्रेति ।
हरन्ति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै ॥

41 TS 5.2.8.1

TS 5.2.8.1

Samhita Paata

स्वयमातृणामुप॑ दधाती॒यं वै स्वयमातृ॑णमे॒वोप॑ ध॒त्ते ऽश्व॑मुप॑ घ्रापयति प्रा॒णमे॒वास्यां॑ दधा॒त्यथो॑
प्राजाप॒त्यो वा अश्वः॑ प्र॒जाप॑तिनै॒वाऽग्निं॑ चि॒नुते॑ प्रथ॒मेष्ट॑कोपधी॒यमा॑ना पशू॒नां च॒ यज॑मानस्य च प्रा॒णमपि॑
दधाति॑ स्वयमातृ॒णा भ॑वति प्रा॒णाना॒मुत्सृ॑ष्ट्या॒ अथो॑ सुव॒र्गस्य॑ लो॒कस्यानु॑ख्यात्या अ॒ग्राव॑ग्निश्चे॒तव्यं॑
इत्या॑हुरे॒ष वा - []

Pada Paata

स्वयमातृ॒णामिति॑ स्वयं - आतृ॒णाम् । उपेति॑ । दधा॒ति । इयम् । वै । स्वयमातृ॒णेति॑
स्वयं-आतृ॒णा । इमाम् । एव । उपेति॑ । ध॒त्ते । अश्व॑म् । उपेति॑ । घ्राप॒यति॑ । प्रा॒णमिति॑
प्र-अ॒नम् । एव । अ॒स्याम् । दधा॒ति । अथो॑ इति॑ । प्रा॒जाप॒त्य इति॑ प्रजा - प॒त्यः । वै
। अश्वः॑ । प्र॒जाप॑तिनेति॑ प्रजा - प॒तिना॒ । एव । अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ । प्रथ॒मा । इष्ट॑का ।
उ॒प॒धी॒यमा॑नेत्यु॒प॒धी॒यमा॑ना । पशू॒नाम् । च॒ । यज॑मानस्य । च॒ । प्रा॒णमिति॑ प्र - अ॒नम् ।
अपीति॑ । दधा॒ति । स्वयमातृ॒णेति॑ स्वयं - आतृ॒णा । भ॑वति । प्रा॒णाना॒मिति॑ प्र - अ॒नाना॑म्
। उत्सृ॑ष्ट्या॒ इत्युत् - सृष्ट्यै॑ । अथो॑ इति॑ । सुव॒र्गस्येति॑ सुवः-गस्य॑ । लो॒कस्य॑ । अनु॑ख्यात्या
इत्यनु॑ - ख्या॒त्यै । अ॒ग्नौ । अ॒ग्निः । चे॒तव्यः॑ । इति॑ । आ॒हुः । ए॒षः । वै ।

42 TS 5.2.8.2

TS 5.2.8.2

Samhita Paata

अ॒ग्निर्वै॑श्वा॒न॒रो यद्वा॑ह्म॒णस्तस्मै॑ प्रथ॒मामिष्ट॑कां यजु॑ष्कृ॒तां प्रय॑च्छेत् तां ब्रा॑ह्म॒णश्चोप॑ द॒द्ध्याता॒-मु॒ग्रावे॑व
तद॒ग्निं चि॑नुत ई॒श्वरो॑ वा ए॒ष आ॒र्तिमा॒र्तो॒र्यो-ऽवि॑द्वानिष्ट॑का-मु॒प॒दधा॑ति त्रीन् वरा॑न् दद्यात् त्रयो॒ वै
प्रा॒णाः प्रा॒णानां॑ स्पृ॒त्यै द्वावे॑व दे॒यौ द्वौ॑ हि प्रा॒णावेकं॑ ए॒व दे॒य॒ एको॑ हि प्रा॒णः प॒शु - []

Pada Paata

अ॒ग्निः । वै॒श्वा॒न॒रः । यत् । ब्रा॑ह्म॒णः । तस्मै॑ । प्र॒थ॒माम् । इष्ट॑काम् । यजु॑ष्कृ॒तामि॒ति यजुः॑
- कृ॒ताम् । प्रे॒ति । य॒च्छेत् । ताम् । ब्रा॑ह्म॒णः । च । उपे॒ति । द॒द्ध्या॒ताम् । अ॒ग्नौ । ए॒व
। तत् । अ॒ग्निम् । चि॑नुते । ई॒श्वरः॑ । वै । ए॒षः । आ॒र्तिम् । आ॒र्तो॒रित्या॑-अ॒र्तोः॑ । यः ।
अ॒वि॑द्वान् । इष्ट॑काम् । उ॒प॒दधा॑तीत्यु॒प - दधा॑ति । त्रीन् । वरा॑न् । दद्यात् । त्रयः॑ । वै ।
प्रा॒णा इति॑ प्र - अ॒नाः । प्रा॒णाना॑मि॒ति प्र - अ॒नाना॑म् । स्पृ॒त्यै । द्वौ । ए॒व । दे॒यौ । द्वौ ।
हि । प्रा॒णावि॒ति प्र - अ॒नौ । एकः॑ । ए॒व । दे॒यः । एकः॑ । हि । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । प॒शुः ।

43 TS 5.2.8.3

TS 5.2.8.3

Samhita Paata

-र्वा एष यदग्निर्न खलु वै पशव आयवसे रमन्ते दूर्वेष्टकामुप दधाति पशूनां धृत्यै द्वाभ्यां प्रतिष्ठित्यै काण्डात् काण्डात् प्ररोहन्तीत्याह काण्डेनकाण्डेन ह्येषा प्रतितिष्ठत्येवा नो दूर्वे प्रतनु सहस्रेण शतेन चेत्याह साहस्रः प्रजापतिः प्रजापतेरास्यै देवलक्ष्मं वै त्र्यालिखिता तामुत्तरलक्ष्माणं देवा उपादधता-धरलक्ष्माण-मसुरा यं - []

Pada Paata

वै । एषः । यत् । अग्निः । न । खलु । वै । पशवः । आयवसे । रमन्ते । दूर्वेष्टकामिति दूर्वा - इष्टकाम् । उपेति । दधाति । पशूनाम् । धृत्यै । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै । काण्डात्काण्डादिति काण्डात् - काण्डात् । प्ररोहन्तीति प्र-रोहन्ती । इति । आह । काण्डेनकाण्डेनेति काण्डेन - काण्डेन । हि । एषा । प्रतितिष्ठतीति प्रति - तिष्ठति । एवा । नः । दूर्वे । प्रेति । तनु । सहस्रेण । शतेन । च । इति । आह । साहस्रः । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । आस्यै । देवलक्ष्ममिति देव-लक्ष्मम् । वै । त्र्यालिखितेति त्रि - आलिखिता । ताम् । उत्तरलक्ष्माणमित्युत्तर - लक्ष्माणम् । देवाः । उपेति । अदधत् । अधरलक्ष्माणमित्यधर - लक्ष्माणम् । असुराः । यम् ।

44 TS 5.2.8.4

TS 5.2.8.4

Samhita Paata

कामयेत् वसीयान्थ स्यादित्युत्तरलक्ष्माणं तस्योप दद्व्याद्-वसीयानेव भवति यं कामयेत् पापीयान्थ

स्यादित्यधरलक्ष्माणं तस्योप दद्व्यादसुरयोनि-मेवैनमनु परा भावयति पापीयान् भवति त्र्यालिखिता
भंवतीमे वै लोकारूपालिखितैभ्य एव लोकेभ्यो भ्रातृव्यमन्तरेत्यङ्गिरसः सुवर्गलोकं यतः पुरोडाशः
कूर्मो भूत्वाऽनु प्रासर्प - []

Pada Paata

का॒मये॑त । वसी॑यान् । स्या॒त् । इति॑ । उत्तर॑लक्ष्माणमित्युत्तर-लक्ष्माणम् । तस्य॑ । उपेति॑
। दद्व्या॑त् । वसी॑यान् । ए॒व । भ॒वति॑ । यम् । का॒मये॑त । पापी॑यान् । स्या॒त् । इति॑ ।
अध॑रलक्ष्माणमित्यधर- लक्ष्माणम् । तस्य॑ । उपेति॑ । दद्व्या॑त् । अ॒सुर॒योनि॑मित्यसुर - योनिम्
। ए॒व । ए॒नम् । अ॒नु । परेति॑ । भा॒वय॑ति । पापी॑यान् । भ॒वति॑ । त्र्या॒लिखि॑तेति॑ त्रि -
आ॒लिखि॑ता । भ॒वति॑ । इ॒मे । वै । लो॒काः । त्र्या॒लिखि॑तेति॑ त्रि - आ॒लिखि॑ता । ए॒भ्यः । ए॒व
। लो॒केभ्यः॑ । भ्रातृ॑व्यम् । अ॒न्तः । ए॒ति । अ॒ङ्गिर॑सः । सु॒वर्ग॑मिति॑ सु॒वः - गम् । लो॒कम्
। य॒तः । पु॒रोडा॑शः । कूर्मः॑ । भू॒त्वा । अ॒नु । प्रेति॑ । अ॒स॒र्प॒त् ।

45 TS 5.2.8.5

TS 5.2.8.5

Samhita Paata

-द्यत् कूर्ममुप॑दधाति॑ यथा॑ क्षेत्र॒विद॑ञ्जसा॒ नय॑त्येवमे॒वैनं॑ कूर्मः सु॒वर्ग॑लोकमञ्जसा॒ नय॑ति मेधो॑ वा ए॒ष
पशूनां॑ यत् कूर्मो॑ यत् कूर्ममु॑प॒ दधा॑ति स्वमे॒व मेधं॑ पश्यन्तः प॒शव॑ उप॑ तिष्ठन्ते श्मशानं॑ वा ए॒तत्
क्रिय॑ते यन्मृ॒तानां॑ पशूना॑ः शी॒रू॒षाण्यु॑पधी॒यन्ते॑ यज्जी॒वन्तं॑ कूर्ममु॑प॒ दधा॑ति तेनाश्म॑शानचि॒द्वास्त॒व्यो

वा ए॒ष यत् - []

Pada Paata

यत् । कूर्मम् । उ॒प॒दधा॒तीत्यु॑प - दधा॑ति । यथा॑ । क्षे॒त्रवि॒दिति॑ क्षेत्र - वित् । अ॒ञ्जसा॑ । न॒यति॑ ।
 । ए॒वम् । ए॒व । ए॒नम् । कूर्मः॑ । सु॒व॒र्गमि॑ति सुवः - गम् । लो॒कम् । अ॒ञ्जसा॑ । न॒यति॑ ।
 मे॒धः । वै । ए॒षः । प॒शूनाम् । यत् । कूर्मः॑ । यत् । कूर्मम् । उ॒प॒दधा॒तीत्यु॑प - दधा॑ति ।
 स्वम् । ए॒व । मे॒धम् । प॒श्यन्तः॑ । प॒शवः॑ । उ॒पेति॑ । तिष्ठ॑न्ते । श॒म॒शानम् । वै । ए॒तत् ।
 । क्रि॒युते॑ । यत् । मृ॒ताना॑म् । प॒शूनाम् । शी॒र॒षाणि॑ । उ॒प॒धी॒यन्त॑ इत्यु॑प - धी॒यन्त॑ । यत् ।
 । जी॒वन्त॑म् । कूर्मम् । उ॒प॒दधा॒तीत्यु॑प - दधा॑ति । तेन॑ । अ॒श्म॒शान॑चि॒दित्य॑श्म॒शान - चि॒त् ।
 वा॒स्त॒व्यः । वै । ए॒षः । यत् ।

46 TS 5.2.8.6

TS 5.2.8.6

Samhita Paata

कूर्मो मधु वाता ऋतायत इति दुद्धा मधुमिश्रेणाभ्यनक्ति स्वदयत्येवैनं ग्राम्यं वा एतदन्नं यद्-
 दद्ध्यारण्यं मधु यदुद्धा मधुमिश्रेणाभ्यनक्त्युभयस्याऽवरुद्ध्यै मही द्यौः पृथिवी च न इत्याहा
 ऽऽभ्यामेवैनमुभयतः परिगृह्णाति प्राञ्चमुप दधाति सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै पुरस्तात् प्रत्यञ्चमुप
 दधाति तस्मात् - []

Pada Paata

कूर्मः । मधु । वाताः । ऋतायुत इत्युत - युते । इति । दुद्धा । मधुमिश्रेणेति मधु - मिश्रेण
 । अभीति । अनक्ति । स्वदयति । एव । एनम् । ग्राम्यम् । वै । एतत् । अन्नम् । यत्
 । दधि । आरण्यम् । मधु । यत् । दुद्धा । मधुमिश्रेणेति मधु - मिश्रेण । अभ्यनक्तीत्यभि -
 अनक्ति । उभयस्य । अवरुद्ध्या इत्यवरुद्ध्यै । मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इति ।
 आह । अभ्याम् । एव । एनम् । उभयतः । परीति । गृह्णाति । प्राञ्चम् । उपेति । दधाति
 । सुवर्गस्येति सुवः - गस्य । लोकस्य । समष्ट्या इति सं-अष्ट्यै । पुरस्तात् । प्रत्यञ्चम् ।
 उपेति । दधाति । तस्मात् ।

47 TS 5.2.8.7

TS 5.2.8.7

Samhita Paata

पुरस्तात् प्रत्यञ्चः पशवो मेधमुप तिष्ठन्ते यो वा अपंनाभिमुग्निं चिनुते यजमानस्य नाभिमनु प्रविशति
 स एनमीश्वरो हिंसितोरुलूखलमुप दधात्येषा वा अग्नेर्नाभिः सनाभिमेवाऽग्निं चिनुते हिंसाया
 औदुम्बरं भवत्यूर्वा उदुम्बर ऊर्जमेवाव रुन्धे मद्ध्यत उप दधाति मद्ध्यत एवास्मा ऊर्ज दधाति
 तस्मान्- ()-मद्ध्यत ऊर्जा भुञ्जत इयद्-भवति प्रजापतिना यज्ञमुखेन संमितमव हन्त्यन्नमेवाक-
 वैष्णव्यर्चोप दधाति विष्णुर्वै यज्ञो वैष्णवा वनस्पतयो यज्ञ एव यज्ञं प्रतिष्ठापयति ॥

Pada Paata

पुरस्तात् । प्रत्यञ्चः । पशवः । मेधम् । उपेति । तिष्ठन्ते । यः । वै । अपंनाभिमित्यप -

नाभिम् । अग्निम् । चिनुते । यजमानस्य । नाभिम् । अनुं । प्रेतिं । विशति । सः । एनुम् । ईश्वरः । हिंसितोः । उल्लूखलम् । उपेतिं । दुधाति । एषा । वै । अग्नेः । नाभिः । सनाभिमिति स - नाभिम् । एव । अग्निम् । चिनुत । अहिंसायै । औदुंबरम् । भवति । ऊर्क । वै । उदुंबरः । ऊर्जम् । एव । अवेतिं । रुन्धे । मद्ध्यतः । उपेतिं । दुधाति । मद्ध्यतः । एव । अस्मै । ऊर्जम् । दुधाति । तस्मात् () । मद्ध्यतः । ऊर्जा । भुञ्जते । इयत् । भवति । प्रजापतिनेति प्रजा - पतिना । यज्ञमुखेनेति यज्ञ - मुखेन । सम्मितमिति सं - मितम् । अवेतिं । हन्ति । अन्नम् । एव । अकः । वैष्णव्या । ऋचा । उपेतिं । दुधाति । विष्णुः । वै । यज्ञः । वैष्णवाः । वनस्पतयः । यज्ञे । एव । यज्ञम् । प्रतीतिं । स्थापयति ॥

48 TS 5.2.9.1

TS 5.2.9.1

Samhita Paata

एषाँवा एतल्लोकानां ज्योतिः सम्भृतं यदुखा यदुखा-मुपदधात्येभ्य एव लोकेभ्यो ज्योतिरव रुन्धे मद्ध्यत उपं दधाति मद्ध्यत एवास्मै ज्योतिर्दधाति तस्मान्मद्ध्यतो ज्योतिरुपाऽऽस्महे सिकताभिः पूरयत्येतद्वा अग्नेर्वैश्वानरस्य रूपं रूपेणैव वैश्वानरमव रुन्धे यं कामयेत् क्षोधुकः स्यादित्यूनां तस्योप - []

Pada Paata

एषाम् । वै । एतत् । लोकानाम् । ज्योतिः । संभृतमिति सं-भृतम् । यत् । उखा । यत्

। उ॒खाम् । उ॒प॒दधा॒तीत्यु॑प॒दधा॑ति । ए॒भ्यः । ए॒व । लो॒केभ्यः॑ । ज्योतिः॑ । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे ।
 । म॒द्ध्य॒तः । उ॒पेति॑ । दु॒धाति॑ । म॒द्ध्य॒तः । ए॒व । अ॒स्मै । ज्योतिः॑ । दु॒धाति॑ । तस्मा॑त् ।
 । म॒द्ध्य॒तः । ज्योतिः॑ । उ॒पेति॑ । आ॒स्महे॑ । सि॒कंता॑भिः । पू॒रय॑ति । ए॒तत् । वै । अ॒ग्नेः ।
 । वै॒श्वान॑रस्य॑ । रू॒पम् । रू॒पेण॑ । ए॒व । वै॒श्वान॑रम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । यम् । का॒मये॑त ।
 क्षो॒धुकः॑ । स्या॒त् । इति॑ । ऊ॒नाम् । तस्य॑ । उ॒पेति॑ ।

49 TS 5.2.9.2

TS 5.2.9.2

Samhita Paata

द॒द्ध्य॒त् क्षो॒धुक॑ ए॒व भ॑वति॒ यं का॒मये॑ता॒नु॒पद॑स्य॒दन्न॑मद्यादिति॑ पूर्णां॑ तस्यो॒प॑ द॒द्ध्य॒दनु॑पदस्य॒दे॒वान्न॑म॒त्ति स॒हस्रं॑ वै प्र॒ति पु॑रुषः प॒शूनां॑ य॒च्छति॑ स॒हस्रं॑म॒न्ये प॒शवो॑ म॒द्ध्ये पु॑रुषशी॒रु॒षमु॑प॒ दधा॑ति स॒वीर्य॑त्वायो॒खाया॑मपि॑ दधाति प्र॒तिष्ठा॑मे॒वैन॑द्ग॒मय॑ति व्यृ॒द्धं वा॑ ए॒तत् प्रा॑णैर॒मे॒द्ध्यं यत् पु॑रुषशी॒रु॒षम॑मृ॒तं खलु॑ वै प्रा॒णा - []

Pada Paata

द॒द्ध्य॒त् । क्षो॒धुकः॑ । ए॒व । भ॒वति॑ । यम् । का॒मये॑त । अ॒नु॒पद॑स्य॒दित्यनु॑प - द॒स्य॒त् । अ॒न्नम् । अ॒द्यात् । इति॑ । पूर्णा॑म् । तस्य॑ । उ॒पेति॑ । दु॒द्ध्य॒त् । अ॒नु॒पद॑स्य॒दित्यनु॑प - द॒स्य॒त् । ए॒व । अ॒न्नम् । अ॒त्ति । स॒हस्रं॑म् । वै । प्र॒तीति॑ । पु॑रुषः । प॒शूनाम् । य॒च्छति॑ । स॒हस्रं॑म् । अ॒न्ये । प॒शवः॑ । म॒द्ध्ये । पु॒रु॒ष॒शी॒रु॒षमि॑ति॒ पु॑रुष - शी॒रु॒षम् । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति । स॒वी॒र्य॒त्वाये॑ति॒

सवीर्य-त्वायं । उखायांम् । अपीति । दधाति । प्रतिष्ठामिति प्रति - स्थाम् । एव । एनत् ।
 गमयति । व्यृद्धमिति वि - ऋद्धम् । वै । एतत् । प्राणैरिति प्र - अनैः । अमेद्धयम् । यत्
 । पुरुषशीरुषमिति पुरुष - शीरुषम् । अमृतम् । खलु । वै । प्राणा इति प्र - अनाः ।

50 TS 5.2.9.3

TS 5.2.9.3

Samhita Paata

अमृतं हिरण्यं प्राणेषु हिरण्यशल्कान् प्रत्यस्यति प्रतिष्ठामेवैनद्-गमयित्वा प्राणैः समर्द्धयति दुद्धा
 मधुमिश्रेण पूरयति मध्व्योऽसानीति शृतातङ्क्येन मेद्धयत्वायं ग्राम्यं वा एतदन्नं यद्-दद्यात्प्राण्यं मधु
 यद्दुद्धा मधुमिश्रेण पूरयत्युभयस्या-वरुद्धयै पशुशीरुषाण्युप दधाति पशवो वै पशुशीरुषाणि पशून्नेवाव
 रुन्धे यं कामयेतापशुः स्यादिति - []

Pada Paata

अमृतम् । हिरण्यम् । प्राणेष्विति प्र - अनेषु । हिरण्यशल्कानिति हिरण्य - शल्कान् । प्रतीति
 । अस्यति । प्रतिष्ठामिति प्रति-स्थाम् । एव । एनत् । गमयित्वा । प्राणैरिति प्र-अनैः ।
 समिति । अर्द्धयति । दुद्धा । मधुमिश्रेणेति मधु-मिश्रेण । पूरयति । मध्व्यः । असानि ।
 इति । शृतातङ्क्येनेति शृत - आतङ्क्येन । मेद्धयत्वायेति मेद्धय - त्वायं । ग्राम्यम् । वै । एतत्
 । अन्नम् । यत् । दधि । आरण्यम् । मधु । यत् । दुद्धा । मधुमिश्रेणेति मधु - मिश्रेण ।
 पूरयति । उभयस्य । अवरुद्धया इत्यव - रुद्धयै । पशुशीरुषाणीति पशु - शीरुषाणि । उपेति

। दुधाति । पशवः । वै । पशुशीरूषाणीति पशु - शीरूषाणि । पशून् । एव । अवेति ।
रुन्धे । यम् । कामयेत । अपशुः । स्यात् । इति ।

51 TS 5.2.9.4

TS 5.2.9.4

Samhita Paata

विषूचीनानि तस्योपं दद्ध्याद्-विषूच एवास्मात् पशून् दधात्यपशुरेव भवति यं कामयेत पशुमान्थ-
स्यादिति समीचीनानि तस्योपं दद्ध्यात् समीच एवास्मै पशून् दधाति पशुमानेव भवति पुरस्तात्
प्रतीचीनमश्वस्योपं दधाति पश्चात् प्राचीनमृषभस्यापशवो वा अन्ये गो अश्वेभ्यः पशवो गो
अश्वानेवास्मै समीचो दधात्येतावन्तो वै पशवो - []

Pada Paata

विषूचीनानि । तस्य । उपेति । दद्ध्यात् । विषूचः । एव । अस्मात् । पशून् । दुधाति । अपशुः
। एव । भवति । यम् । कामयेत । पशुमानिति पशु - मान् । स्यात् । इति । समीचीनानि
। तस्य । उपेति । दद्ध्यात् । समीचः । एव । अस्मै । पशून् । दुधाति । पशुमानिति पशु
- मान् । एव । भवति । पुरस्तात् । प्रतीचीनम् । अश्वस्य । उपेति । दुधाति । पश्चात् ।
प्राचीनम् । ऋषभस्य । अपशवः । वै । अन्ये । गो अश्वेभ्य इति गो - अश्वेभ्यः । पशवः
। गो अश्वानिति गो - अश्वान् । एव । अस्मै । समीचः । दुधाति । एतावन्तः । वै । पशवः ।

52 TS 5.2.9.5

TS 5.2.9.5

Samhita Paata

द्विपादश्च चतुष्पादश्च तान् वा एतदुग्रौ प्रदधाति यत् पशुशीरुषाण्युप-दधात्य-मुमांरुण्यमनु ते
दिशामीत्याह ग्राम्येभ्य एव पशुभ्य आरुण्यान् पशूञ्छुचमनूत्सृजति तस्मात् समावत् पशूनां
प्रजायमानाना-मारुण्याः पशवः कनीयांसः शुचा ह्युताः सर्पशीरुषमुप दधाति यैव सर्पे त्विषिस्तामेवाव
रुन्धे - []

Pada Paata

द्विपाद इति द्वि - पादः । च । चतुष्पाद इति चतुः - पादः । च । तान् । वै । एतत्
। अग्रौ । प्रेति । दधाति । यत् । पशुशीरुषाणीति पशु - शीरुषाणि । उपदधातीत्युप -
दधाति । अमुम् । आरुण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि । इति । आह । ग्राम्येभ्यः । एव
। पशुभ्य इति पशु - भ्यः । आरुण्यान् । पशून् । शुचम् । अनू । उदिति । सृजति ।
तस्मात् । समावत् । पशूनाम् । प्रजायमानानामिति प्र - जायमानानाम् । आरुण्याः । पशवः
। कनीयांसः । शुचा । हि । ऋताः । सर्पशीरुषमिति सर्प - शीरुषम् । उपेति । दधाति
। या । एव । सर्पे । त्विषिः । ताम् । एव । अवेति । रुन्धे ।

53 TS 5.2.9.6

TS 5.2.9.6

Samhita Paata

यथ् समीचीनं पशुशीरुषैरुप दुद्ध्याद् ग्राम्यान् पशून् दःशुकाः स्युर्यद्-विषूचीनं-मारण्यान्. यजुरेव वदेद्व तां त्विषिं रुन्धे या सर्पे न ग्राम्यान् पशून्. हिनस्ति नाऽऽरण्यानथो खलूपधेयमेव यदुपदधाति तेन तां त्विषिमव रुन्धे या सर्पे यद्-यजुर्वदति तेन शान्तं ॥

Pada Paata

यत् । समीचीनम् । पशुशीरुषैरिति पशु - शीरुषैः । उपदुद्ध्यादित्युप - दुद्ध्यात् । ग्राम्यान् । पशून् । दःशुकाः । स्युः । यत् । विषूचीनम् । आरण्यान् । यजुः । एव । वदेत् । अवेति । ताम् । त्विषिम् । रुन्धे । या । सर्पे । न । ग्राम्यान् । पशून् । हिनस्ति । न । आरण्यान् । अथो इति । खलु । उपधेयमित्युप - धेयम् । एव । यत् । उपदधातीत्युप - दधाति । तेन । ताम् । त्विषिम् । अवेति । रुन्धे । या । सर्पे । यत् । यजुः । वदति । तेन । शान्तम् ॥

54 TS 5.2.10.1

TS 5.2.10.1

Samhita Paata

पशुर्वा एष यदुग्निर्योनिः खलु वा एषा पशोर्वि क्रियते यत् प्राचीनमैष्टकाद्-यजुः क्रियते रेतोऽपस्यां

अ॒प॒स्यां॑ उ॒पं॑ द॒धाति॑ यो॒ना॒वे॒व रे॒तो॑ द॒धाति॑ प॒ञ्चो॒पं॑ द॒धाति॑ पा॒ङ्कः॑ प॒शवः॑ प॒शू॒ने॒वास्मै॑ प्र॒ज॒न॒यति॑ प॒ञ्च॑
दक्षि॒ण॒तो व॒ज्रो॒ वा अ॒प॒स्यां॑ व॒ज्रे॒णै॒व य॒ज्ञस्य॑ दक्षि॒ण॒तो र॒क्षा॒स्य॒पं ह॒न्ति॑ प॒ञ्च॑ प॒श्चात् - []

Pada Paata

प॒शुः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । यो॒निः । ख॒लु॑ । वै । ए॒षा । प॒शोः । वी॒ति॑ ।
क्रि॒यते॑ । यत् । प्रा॒ची॒नम् । ऐ॒ष्ट॒कात् । य॒जुः । क्रि॒यते॑ । रे॒तः । अ॒प॒स्याः॑ । अ॒प॒स्याः॑ ।
उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति॑ । यो॒नौ॑ । ए॒व । रे॒तः । दु॒धा॒ति॑ । प॒ञ्च॑ । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति॑ । पा॒ङ्कः॑ ।
प॒शवः॑ । प॒शून् । ए॒व । अ॒स्मै॑ । प्रे॒ति॑ । ज॒न॒यति॑ । प॒ञ्च॑ । दक्षि॒ण॒तः । व॒ज्रः॑ । वै ।
अ॒प॒स्याः॑ । व॒ज्रेण॑ । ए॒व । य॒ज्ञस्य॑ । दक्षि॒ण॒तः । र॒क्षा॒सि॑ । अ॒पेति॑ । ह॒न्ति॑ । प॒ञ्च॑ । प॒श्चात् ।

55 TS 5.2.10.2

TS 5.2.10.2

Samhita Paata

प्रा॒ची॒रु॒पं द॒धाति॑ प॒श्चाद्वै प्रा॒ची॒नः॒ रे॒तो॑ धी॒यते॑ प॒श्चादे॒वास्मै॑ प्रा॒ची॒नः॒ रे॒तो॑ द॒धाति॑ प॒ञ्च॑ पु॒रस्ता॑त्
प्र॒ती॒ची॒रु॒पं द॒धाति॑ प॒ञ्च॑ प॒श्चात् प्रा॒ची॒स्तस्मा॑त् प्रा॒ची॒नः॒ रे॒तो॑ धी॒यते॑ प्र॒ती॒चीः॑ प्र॒जा जा॑यन्ते प॒ञ्चो॒त्तर॑त्
श्छ॑न्द॒स्याः॑ प॒शवो॑ वै छ॑न्द॒स्याः॑ प॒शू॒ने॒व प्र॒जा॒ता॒न्ध्र स्वमा॑यत॒नम॒भि पर्यू॑हत इ॒यं वा अ॒ग्ने॒र॒ति॒दा॒हाद॑बि॒भेथ्
सै॒ता - []

Pada Paata

प्राचीः । उपेति । दुधाति । पश्चात् । वै । प्राचीनम् । रेतः । धीयते । पश्चात् । एव ।
 अस्मै । प्राचीनम् । रेतः । दुधाति । पञ्च । पुरस्तात् । प्रतीचीः । उपेति । दुधाति ।
 पञ्च । पश्चात् । प्राचीः । तस्मात् । प्राचीनम् । रेतः । धीयते । प्रतीचीः । प्रजा इति
 प्र-जाः । जायन्ते । पञ्च । उत्तरत इत्युत् - तरतः । छन्दस्याः । पशवः । वै । छन्दस्याः
 । पशून् । एव । प्रजातानिति प्र - जातान् । स्वम् । आयतनमित्या - यतनम् । अभि ।
 परीति । ऊहते । इयम् । वै । अग्नेः । अतिदाहादित्यति - दाहात् । अबिभेत् । सा । एताः ।

56 TS 5.2.10.3

TS 5.2.10.3

Samhita Paata

अपस्या अपश्यत् ता उपाधत्त ततो वा इमां नात्यदहद्-यदपस्या उपदधातीत्यस्या अनतिदाहायोवाचं
 हेयमदुदिथ स ब्रह्मणाऽन्नं यस्यैता उपधीयान्तै य उ चैना एवैवे दुदिति प्राणभृत् उप दधाति
 रेतस्येव प्राणान् दधाति तस्माद्-वदन् प्राणन् पश्यञ्छृण्वन् पशुर्जायते ऽयं पुरो - []

Pada Paata

अपस्याः । अपश्यत् । ताः । उपेति । अधत्त । ततः । वै । इमाम् । न । अतीति
 । अदहत् । यत् । अपस्याः । उपदधातीत्युप - दधाति । अस्याः । अनतिदाहायेत्यनति -
 दाहाय । उवाच । ह । इयम् । अदत् । इत् । सः । ब्रह्मणा । अन्नम् । यस्य । एताः ।
 उपधीयान्ता इत्युप - धीयान्तै । यः । उ । च । एनाः । एवम् । वेदत् । इति । प्राणभृत्

इति प्राण-भृतः । उपेति । दुधाति । रेतसि । एव । प्राणानिति प्र - अनान् । दुधाति ।
तस्मात् । वदन् । प्राणन्निति प्र - अनन् । पश्यन् । शृण्वन् । पशुः । जायते । अयम् । पुरः ।

57 TS 5.2.10.4

TS 5.2.10.4

Samhita Paata

भुव इति पुरस्तादुप दधाति प्राणमेवैताभिर्दाधाराऽयं दक्षिणा विश्वकर्मेति दक्षिणतो मन एवैताभिर्दाधारायं
पश्चाद्-विश्वव्यचा इति पश्चाच्चक्षुरेवैताभिर्दाधारेद-मुत्तराथ सुवरित्युत्तरतः श्रोत्रमेवैताभिर्दाधारेयमुपरि
मतिरित्युपरिष्ठाद्-वाचमेवैताभिर्दाधार दशदशोप दधाति सवीर्यत्वायाक्ष्णयो - []

Pada Paata

भुवः । इति । पुरस्तात् । उपेति । दुधाति । प्राणमिति प्र - अनम् । एव । एताभिः ।
दाधार । अयम् । दक्षिणा । विश्वकर्मेति विश्व-कर्मा । इति । दक्षिणतः । मनः । एव ।
एताभिः । दाधार । अयम् । पश्चात् । विश्वव्यचा इति विश्व - व्यचाः । इति । पश्चात् ।
चक्षुः । एव । एताभिः । दाधार । इदम् । उत्तरादित्युत् - तरात् । सुवः । इति । उत्तरत
इत्युत् - तरतः । श्रोत्रम् । एव । एताभिः । दाधार । इयम् । उपरि । मतिः । इति ।
उपरिष्ठात् । वाचम् । एव । एताभिः । दाधार । दशदशेति दश-दश । उपेति । दुधाति ।
सवीर्यत्वायेति सवीर्य-त्वायं । अक्ष्णया ।

58 TS 5.2.10.5

TS 5.2.10.5

Samhita Paata

-पं दधाति तस्मादक्षण्या पशवोऽङ्गानि प्रहरन्ति प्रतिष्ठित्यै याः प्राचीस्ताभिर्वसिष्ठ आर्द्धोद्या दक्षिणा
ताभिर्भुरद्वाजो याः प्रतीचीस्ताभिर्विश्वामित्रो या उदीचीस्ताभिर्जमदग्निर्या ऊर्द्धास्ताभिर्विश्वकर्मा य
एवमेतासामृद्धिं वेदोर्द्धोत्येव य आसामेवं बन्धुतां वेदु बन्धुमान् भवति य आसामेवं कृप्तिं वेदु कल्पते
- []

Pada Paata

उपेति । दधाति । तस्मात् । अक्षण्या । पशवः । अङ्गानि । प्रेति । हरन्ति । प्रतिष्ठित्या इति
प्रति - स्थित्यै । याः । प्राचीः । ताभिः । वसिष्ठः । आर्द्धोत् । याः । दक्षिणा । ताभिः
। भुरद्वाजः । याः । प्रतीचीः । ताभिः । विश्वामित्र इति विश्व - मित्रः । याः । उदीचीः ।
ताभिः । जमदग्निः । याः । ऊर्द्धाः । ताभिः । विश्वकर्मेति विश्व - कर्मा । यः । एवम्
। एतासाम् । ऋद्धिम् । वेदं । ऋद्धोति । एव । यः । आसाम् । एवम् । बन्धुताम् ।
वेदं । बन्धुमानिति बन्धु - मान् । भवति । यः । आसाम् । एवम् । कृप्तिम् । वेदं । कल्पते ।

59 TS 5.2.10.6

TS 5.2.10.6

Samhita Paata

ऽस्मै य आ॒सामे॒वमा॒यत॑नं वे॒दाऽऽ॒यत॑नवान् भवति य आ॒सामे॒वं प्र॑ति॒ष्ठां वे॒दु प्र॑त्ये॒व ति॑ष्ठति प्रा॒णभृ॑तं
उ॒प॒धा॒यं स॑य॒त उ॒प द॑धाति प्रा॒णाने॒वा ऽस्मि॑न् धि॒त्वा स॑य॒द्भिः स॑य॒च्छति॑ तथ् स॑य॒ताः स॑य॒त्त्वम॑थो
प्रा॒ण ए॒वापा॑नं द॑धाति तस्मा॑त् प्रा॒णापा॑नौ सं च॑र॒तो वि॑षू॒चीरु॑पं द॑धाति तस्मा॑द्-वि॒ष्वञ्चौ॑ प्रा॒णापा॑नौ
यद्वा अ॒ग्नेर॑स॑य॒त - []

Pada Paata

अ॒स्मै । यः । आ॒साम् । ए॒वम् । आ॒यत॑नमित्या॑ - यत॑नम् । वे॒द । आ॒यत॑नवानि॒त्याय॑त॑न
- वान् । भ॒वति॑ । यः । आ॒साम् । ए॒वम् । प्र॑ति॒ष्ठामि॑ति॒ं प्रति॑ - स्था॒म् । वे॒द । प्र॑तीति॑ ।
ए॒व । ति॑ष्ठति । प्रा॒णभृ॑त इति॑ प्रा॒ण - भृ॑तः । उ॒प॒धा॒येत्यु॑प - धा॒यं । स॑य॒त इति॑ सं - यतः॑
। उ॒पेति॑ । दु॒धाति॑ । प्रा॒णानि॑ति॒ं प्र - अ॒नान् । ए॒व । अ॒स्मिन् । धि॒त्वा । स॑य॒द्भिरि॑ति॒ं स॑य॒त
- भिः । स॑मि॒ति॒ । य॒च्छति॑ । तत् । स॑य॒तामि॑ति॒ं सं - यता॑म् । स॑य॒त्त्वमि॑ति॒ं स॑य॒त - त्वम्
। अ॒थो इति॑ । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒ने । ए॒व । अ॒पा॒नमित्य॑प - अ॒नम् । दु॒धाति॑ । तस्मा॑त् ।
प्रा॒णापा॑नावि॒ति॒ प्रा॒ण - अ॒पा॒नौ । स॑मि॒ति॒ । च॒र॒तः । वि॑षू॒चीः । उ॒पेति॑ । दु॒धाति॑ । तस्मा॑त्
। वि॒ष्वञ्चौ॑ । प्रा॒णापा॑नावि॒ति॒ प्रा॒ण-अ॒पा॒नौ । यत् । वै । अ॒ग्नेः । अ॒स॑य॒तमित्य॑सं - य॒तम् ।

60 TS 5.2.10.7

TS 5.2.10.7

Samhita Paata

-मसु॑व॒र्ग्यम॒स्य॒ तथ् सु॑व॒र्ग्योऽग्नि॑र्यथ् स॑य॒त उ॒प द॑धाति॒ समे॒वेनं॑ य॒च्छति॑ उ॒व॒र्ग्यमे॒वाक् -रु॒यवि॑र्वयः

कृतमया॑ना॒मित्या॑ह॒ वयो॑भिरे॒वाया॑नव॒ रुन्धे॑ ऽयैर्वया॑ऽसि॒ सर्वतो॑ वायु॒मती॑र्भवन्ति॒ तस्मा॑दयः॑ सर्वतः॑
पवते ॥

Pada Paata

असु॑वर्ग्यमित्यसु॑वः - ग्यम् । अ॒स्य॒ । तत् । सु॒वर्ग्य॑ इति॒ सुवः॑ - ग्यः । अ॒ग्निः॑ । यत् । स॒यत्
इति॑ सं - यतः॑ । उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प - दधा॑ति । स॒मि॒ति॑ । ए॒व । ए॒नम् । य॒च्छ॒ति॑ । सु॒वर्ग्य॑मिति॑
सुवः॑ - ग्यम् । ए॒व । अ॒कः॑ । त्र्य॒वि॒रि॒ति॑ त्रि - अ॒विः॑ । वयः॑ । कृ॒तम् । अ॒या॒नाम् । इति॑
। आ॒ह॒ । वयो॑भिरिति॒ वयः॑ - भिः॑ । ए॒व । अ॒या॒न् । अ॒वे॒ति॑ । रु॒न्धे॑ । अ॒यैः॑ । वया॑ऽसि ।
सर्वतः॑ । वा॒यु॒मती॑रिति॒ वायु॑ - मतीः॑ । भ॒व॒न्ति॑ । तस्मा॑त् । अ॒यम् । सर्वतः॑ । प॒व॒ते ॥

61 TS 5.2.11.1

TS 5.2.11.1

Samhita Paata

गा॒य॒त्री त्रि॒ष्टुब् जग॑त्यनु॒ष्टुक् प॒ङ्क्त्या॑ स॒ह । बृ॒ह॒त्यु॑ष्णिहा॑ क॒कु॒थ॒ सू॒चीभिः॑ शि॒म्यन्तु॑ त्वा ॥द्वि॒पदा॑
या चतु॑ष्पदा त्रि॒पदा॑ याच॒ षट्प॑दा । स॒छ॒न्दा॑ या च॒ वि॒च्छ॒न्दाः॑ सू॒चीभिः॑ शि॒म्यन्तु॑ त्वा ॥म॒हाना॑म्नी
रे॒वत॑यो॒ विश्वा॑ आशाः॑ प्र॒सू॒वरीः॑ । मे॒घ्या॑ वि॒द्युतो॑ वाचः॑ सू॒चीभिः॑ शि॒म्यन्तु॑ त्वा ॥र॒ज॒ता हरि॑णीः
सीसा॑ युजो॑ युज्यन्ते॒ कर्म॑भिः । अ॒श्व॑स्य वा॒जिन॑स्त्व॒चि सू॒चीभिः॑ शि॒म्यन्तु॑ त्वा ॥ ना॒री - []

Pada Paata

गा॒य॒त्री । त्रि॒ष्टुप् । जग॑ती । अ॒नु॒ष्टु॒गित्य॑नु-स्तुक् । प॒ङ्क्त्या॑ । स॒ह ॥ बृ॒ह॒ती । उ॒ष्णि॒हां ।
 क॒कुत् । सू॒चीभिः॑ । शि॒म्य॒न्तु । त्वा ॥ द्वि॒पदे॑ति॒ द्वि - पदा॑ । या । चतु॑ष्पदेति॒ चतुः - पदा॑ ।
 त्रि॒पदे॑ति॒ त्रि - पदा॑ । या । च । षट्पदे॑ति॒ षट् - पदा॑ ॥ स॒छ॒न्दा॒ इति॑ स - छ॒न्दाः । या । च ।
 वि॒च्छ॒न्दा॒ इति॑ वि - छ॒न्दाः । सू॒चीभिः॑ । शि॒म्य॒न्तु । त्वा ॥ म॒हाना॑म्नीरिति॒ महा - नाम्नीः॑ ।
 रे॒वत॑यः । विश्वाः॑ । आशाः॑ । प्र॒सू॒वंरी॑रिति॒ प्र - सू॒वंरीः ॥ मे॒घ॒याः॑ । वि॒द्युत् इति॑ वि - द्यु॒तः ।
 वा॒चः । सू॒चीभिः॑ । शि॒म्य॒न्तु । त्वा ॥ र॒ज॒ताः । हरि॑णीः । सी॒साः॑ । यु॒जः । यु॒ज्य॒न्ते ।
 क॒र्म॒भि॒रिति॑ क॒र्म - भिः॑ ॥ अ॒श्व॑स्य । वा॒जिनः॑ । त्व॒चि । सू॒चीभिः॑ । शि॒म्य॒न्तु । त्वा ॥ ना॒रीः॑ ।

62 TS 5.2.11.2

TS 5.2.11.2

Samhita Paata

-स्ते॒ प॒त्न॑यो॒ लो॒म॒ वि॒चि॑न्वन्तु॒ मनी॑षया॑ । दे॒वानां॑ प॒त्नी॒र्दि॒शः॑ सू॒चीभिः॑ शि॒म्य॒न्तु त्वा ॥ कु॒वि॒दु॒ङ्ग
 य॒वंम॑न्तो॒ य॒वं चि॒द्यथा॑ दा॒न्त्य॑नुपूर्व॒ वियू॑य॑ । इ॒हे॒हैषां॑ कृ॒णु॒त भो॑ज॒नानि॑ ये ब॒रु॒हिषो॑ नमो॒वृत्तिं॑ न॒ज॒ग्मुः॑
 ॥

Pada Paata

ते । प॒त्न॑यः । लो॒म॒ । वी॒ति॑ । चि॒न्व॒न्तु । म॒नी॑षया॑ ॥ दे॒वाना॑म् । प॒त्नीः॑ । दि॒शः॑ ।
 सू॒चीभिः॑ । शि॒म्य॒न्तु । त्वा ॥ कु॒वित् । अ॒ङ्ग । य॒वंम॑न्त॒ इति॑ य॒वं - म॒न्तः॑ । य॒वम् ।

चित् । यथा॑ । दान्ति॑ । अनु॒पूर्वमित्य॑नु - पूर्वम् । वि॒यूयेति॑ वि - यूय॑ ॥ इहे॑हेतीह - इह॑ ।
एषाम् । कृणु॑त । भोज॑नानि । ये । ब॒रु॒हिषः॑ । नमो॑वृ॒क्तिमिति॑ नमः - वृ॒क्तिम् । न । ज॒ग्मुः॑ ॥

63 TS 5.2.12.1

TS 5.2.12.1

Samhita Paata

कस्त्वा॑ च्छ्यति॑ कस्त्वा॑ वि शा॑स्ति॒ कस्ते॑ गात्रा॑णि शि॒म्यति॑ । क उ॑ ते शमि॑ता क॒विः ॥
ऋ॒तव॑स्त ऋ॒तुधा॑ परुः॑ शमि॑तारो॒ विशा॑सतु । स॒व॒त्स॒रस्य॑ धाय॑सा॒ शिमी॑भिः शि॒म्यन्तु॑ त्वा ॥ दै॒व्या॑
अ॒द्ध्यव॑स्त्वा च्छ्यन्तु॑ वि च॑ शा॒सतु॑ । गात्रा॑णि प॒र्वश॑स्ते शिमाः॑ कृ॒ण्वन्तु॑ शि॒म्यन्तः॑ ॥ अ॒र्द्धमा॑साः
प॒रु॒षि॑ ते मा॒साः॑ च्छ्यन्तु॑ शि॒म्यन्तः॑ । अ॒हो॒रा॒त्राणि॑ म॒रुतो॑ विलि॑ष्टः - []

Pada Paata

कः । त्वा॑ । च्छ्यति॑ । कः । त्वा॑ । वी॒ति॑ । शा॒स्ति॑ । कः । ते॑ । गात्रा॑णि । शि॒म्यति॑ ॥
कः । उ॑ । ते॑ । शमि॑ता । क॒विः ॥ ऋ॒तवः॑ । ते॑ । ऋ॒तुधे॑त्य॒तु - धा॑ । परुः॑ । शमि॑तारः
। वी॒ति॑ । शा॒सतु॑ ॥ स॒व॒त्स॒रस्येति॑ सं - व॒त्स॒रस्य॑ । धाय॑सा । शिमी॑भिः । शि॒म्यन्तु॑ । त्वा॑
॥ दै॒व्याः॑ । अ॒द्ध्यवः॑ । त्वा॑ । च्छ्यन्तु॑ । वी॒ति॑ । च॑ । शा॒सतु॑ ॥ गात्रा॑णि । प॒र्वश॑ इति॑ प॒र्व
- शः । ते॑ । शिमाः॑ । कृ॒ण्वन्तु॑ । शि॒म्यन्तः॑ ॥ अ॒र्द्धमा॑सा इत्य॑र्द्ध - मा॒साः । प॒रु॒षि॑ ।
ते॑ । मा॒साः॑ । च्छ्यन्तु॑ । शि॒म्यन्तः॑ ॥ अ॒हो॒रा॒त्राणीत्य॑हः - रा॒त्राणि॑ । म॒रुतः॑ । विलि॑ष्टमिति॑
वि - लि॑ष्टम् ।

64 TS 5.2.12.2

TS 5.2.12.2

Samhita Paata

सू॒द॒य॒न्तु ते ॥ पृ॒थि॒वी ते ऽन्त॑रि॒क्षेण॑ वा॒युश्छि॑द्रं मि॒ष॒ज्य॒तु । द्यौ॑स्ते नक्ष॑त्रैः स॒ह रू॒पं कृ॑णोतु
सा॒धु॒या ॥ शं ते॒ परै॑भ्यो गात्रै॑भ्यः श॒म॒स्त्व॒वरे॑भ्यः । श॒म॒स्थ॒भ्यो म॒ज्ज॒भ्यः श॒मु ते त॒नु॒वै भु॒वत् ॥

Pada Paata

सू॒द॒य॒न्तु । ते ॥ पृ॒थि॒वी । ते । अ॒न्त॑रि॒क्षेण॑ । वा॒युः । छि॑द्रम् । मि॒ष॒ज्य॒तु ॥ द्यौः । ते ।
नक्ष॑त्रैः । स॒ह । रू॒पम् । कृ॑णोतु । सा॒धु॒या ॥ श॒म् । ते । परै॑भ्यः । गात्रै॑भ्यः । श॒म् ।
अ॒स्तु । अ॒वरे॑भ्यः ॥ श॒म् । अ॒स्थ॒भ्य इत्य॒स्थ - भ्यः । म॒ज्ज॒भ्य इति॑ म॒ज्ज - भ्यः । श॒म् ।
उ॒ । ते । त॒नु॒वै । भु॒वत् ॥